

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
Lending of Commercial Banks in Thailand

โดย
นางสาวเรชา สุวรรณโรจน์

ปพ.
ร ๖๕๓ ก
๒๕๖๓

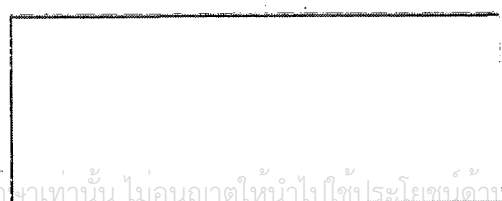
เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 97705
วัน,เดือน,ปี..... ๕ ๐ ๖๐๓ ๒๕๖๓

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะ เทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๖๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ด้วยการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สำคัญ โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการให้กู้ยืมเงิน คือ ฐานะทางด้านเงินกองทุน ความต้องการหารายได้ ความคงที่ของเงินฝาก สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ อิทธิพลของนโยบายการเงินการคลัง ความสามารถและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ ภาวะการแข่งขันของธนาคาร และร้อยละของความต้องการเครดิตของท้องถิ่นที่ธนาคารดำเนินการอยู่ ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการที่ใช้เป็นตัวควบคุมในการปล่อยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ คือ มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนการถือเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง มาตรการในการกำหนดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรการในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ มาตรการในการให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ และมาตรการในการกำหนดเงื่อนไขการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์

สำหรับผลการวิเคราะห์แนวโน้มของการให้เงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซ้ำสองครั้ง ปรากฏว่า การพยากรณ์ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์จะให้แก่ธุรกิจต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2532 2533 และ 2534 มีปริมาณ 760.52 808.64 และ 856.76 พันล้านบาท ตามลำดับ โดยค่าพยากรณ์ที่ได้มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่ำกว่าปริมาณเงินให้กู้ยืมที่เป็นจริงอยู่ร้อยละ 26.40

ข้อเสนอแนะในการพยากรณ์ครั้งนี้ คือ วิธีการที่ใช้ในการพยากรณ์ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์จะให้แก่ธุรกิจต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจนั้น ควรจะใช้หลายวิธี เพื่อเปรียบเทียบหรือใช้ควบคู่กันไป ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่พยากรณ์ได้นั้นมีค่าความคลาดเคลื่อนถึงร้อยละ 26.40 นับว่าเป็นค่าพยากรณ์ที่คลาดเคลื่อนจากค่าความเป็นจริงค่อนข้างสูงมาก ดังนั้น เพื่อให้การพยากรณ์ค่าที่ใกล้เคียงกับค่าความเป็นจริง ควรจะใช้วิธีการในการพยากรณ์หลายวิธี เพื่อใช้เปรียบเทียบหรือควบคู่กันไป ว่าวิธีใดที่เหมาะสมในการพยากรณ์มากที่สุด

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ได้จัดทำสำเร็จ เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ อาจารย์กุลกัญญา ณ บ่อมเพ็ชร และรองศาสตราจารย์คณิศร์ สังข์ศรีตมี ซึ่งเป็นกรรมการปัญหาพิเศษ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ คำแนะนำและตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องจนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน นอกจากนี้ ผู้จัดทำขอขอบคุณ คุณสุदारัตน์ พสุนาถหงศ์ ที่มีความอดทนอย่างสูงในการอ่านลายมืออันยุ่งเหยิง เพื่อช่วยพิมพ์ ปัญหาพิเศษฉบับนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	สารบัญ	(1)
		หน้า
สารบัญตาราง		(3)
บทที่ 1 บทนำ		1
ความสำคัญของการศึกษา		1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา		2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		2
ขอบเขตของการศึกษา		3
นิยามศัพท์		3
การตรวจเอกสาร		4
วิธีการศึกษา		6
บทที่ 2 แหล่งที่มาและใช้ไปของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์		9
แหล่งที่มาของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์		9
เงินฝาก		9
เงินกู้ยืม		10
เงินกองทุน		15
หนี้สินอื่นๆ		17
แหล่งใช้ไปของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์		17
การให้กู้ยืม		18
การซื้อลดตั๋วเงิน		22
ทรัพย์สิน		25
การลงทุนในหลักทรัพย์		26
เงินสดในมือและ เงินฝากธนาคาร		29
บทที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์		33
บทที่ 4 มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในการควบคุมการให้กู้ยืม- ของธนาคารพาณิชย์		36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
สรุปผลการวิเคราะห์	46
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	49
สรุป	49
ข้อเสนอแนะ	50
เอกสารอ้างอิง	51

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	ปริมาณของการให้กู้ยืมจำแนกตามประเภทของสถาบันปี พ.ศ. 2523-2530	19
2	แหล่งที่มาของเงินทุนและแหล่งใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ ปี พ.ศ. 2526-2531	30
3	ปริมาณและสัดส่วนของการให้กู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ ปี พ.ศ. 2526-2531	31
4	อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงและอัตราส่วนเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหนึ่ง ต่อเงินกองทุนปี พ.ศ. 2522-2531	39
5	อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ของธนาคารพาณิชย์ปี พ.ศ. 2525-2531	40
6	วิธีการคำนวณหาค่าแนวโน้มของการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สำหรับข้อมูลรายปี พ.ศ. 2518-2534	47

ความสำคัญของการศึกษา

ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน ผู้ออมและผู้ใช้ทุนไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลคนเดียวกัน การที่มี "ดอกเบี้ย" หรือ "เงินปันผล" ซึ่งเป็นค่าตอบแทนในการใช้ทุน เป็นสื่อกลางสำคัญที่ก่อให้เกิด การให้กู้ยืมและการลงทุนในรูปต่างๆ โดยปกติทุนที่อยู่ในมือของผู้ออมนั้น ย่อมไม่ก่อให้เกิด ประโยชน์อันใด เว้นแต่ผู้ออมนั้นจะเป็นผู้ใช้ทุนของตนเองนั้นด้วย ในการนี้จำเป็นต้องมีสิ่ง หนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างผู้ออมและผู้ใช้ทุน ซึ่งเรียกว่า สถาบันการเงิน โดยทำหน้าที่ ระดมเงินจากผู้ออมและผู้ใช้ประโยชน์ของเงินออมนั้นไปในทางหนึ่งหรือหลายทาง โดยการให้กู้ยืม หรือลงทุนในหุ้น พันธบัตรและตราสารการพาณิชย์ของวิสาหกิจต่างๆ

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการระดมเงินออมจากประชาชน แล้วกระจายเงินออมเหล่านั้นไปยังภาครัฐบาล และเอกชนที่ต้องการใช้เงินทุนอีกสถาบันหนึ่ง ธุรกิจที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์คือการรับฝากเงินและการให้กู้ยืมเงิน ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้ให้ ความสำคัญแก่การบริหารเงินให้กู้ยืมมากที่สุด "... โดยมีการเลือกถือเงินให้กู้ยืมเฉลี่ยร้อยละ 70 ของปริมาณสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น..." (อุษณีย์, 2530:1) และรายได้ส่วนใหญ่ของธนาคาร พณิชย์นั้นจะ ได้มาจากการให้กู้ยืมเงินมากกว่าการลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาล โดยรายได้ของ ธนาคารพาณิชย์จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย เงินกู้และปริมาณเงินกู้ที่ให้แก่ธุรกิจต่างๆ แต่การที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง จะถือเงินให้กู้ยืมเป็นสัดส่วนต่อสินทรัพย์รวมมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของภาวะ เศรษฐกิจ และภาวะการเงินทั้งในประเทศและ ต่างประเทศรวมทั้งมาตรการทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นสำคัญ

ธนาคารพาณิชย์ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต ทั้งนี้ เพราะการให้กู้ยืมของธนาคารเป็นการสร้างเงินฝาก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทำให้ผู้กู้สามารถ กอนเงินออกไปใช้ได้ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มปริมาณเงิน (Money Supply) ที่จะไปกระตุ้นระบบ เศรษฐกิจ นอกจากนี้ การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์จะมีบทบาทในการแบ่งสรรทรัพยากรที่มี

ประสิทธิภาพ ทำให้ทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจถูกนำไปใช้ในทางที่จะ เกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจมากที่สุด จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะหาการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพราะจะทำให้เราสามารถทราบว่าธนาคารพาณิชย์จะมีแหล่งเงินทุนและการใช้เงินทุนอย่างไร มีมาตรการใดบ้างที่จะ เป็นตัวควบคุมในการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ และมีเหตุการณ์แนวโน้มของการให้กู้ยืมอย่างไรที่จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการกำหนดนโยบายให้กู้ยืมเงิน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นหลัก เหตุผลเพราะว่ารายได้ส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์นั้นได้มาจากการให้กู้ยืมและการให้กู้ยืมนั้น เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจประเทศโดยรวมเจริญขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้จะศึกษาในเรื่อง

1. สภาพทั่วไปของแหล่งที่มาของ เงินทุนและแหล่ง ใช้เงินของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์
3. มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ซึ่ง จะประกอบไปด้วยนโยบายในการให้กู้ยืมและมาตรการหลักในการควบคุมธนาคารพาณิชย์
4. เพื่อให้ เป็นแนวทาง ในการหาการค้นคว้าแนวโน้มของการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ของผู้บริหาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะ ได้รับ

1. ส่งเสริมความรู้ในเรื่อง เกี่ยวกับแหล่ง เงินทุนและการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ ความคงที่ของเงินฝาก สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการต่างๆของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ทำให้ทราบแนวโน้มของการให้กู้ยืม เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารประเทศและผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ต่างๆที่จะนำไปใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย หรือวางแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษา

ปัญหาพิเศษระดับศึกษาดัง เรื่องการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบเศรษฐกิจ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลตัวเลข เป็นรายปีในช่วงปี พ.ศ. 2518-2531 ซึ่ง ได้ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

นิยามศัพท์

ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศไทย หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังปัจจุบันนี้ทั้งหมด 15 ธนาคาร

ธนาคารนานาชาติ หมายถึง สาขาของธนาคารจดทะเบียนในต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังปัจจุบันนี้ทั้งหมด 14 ธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยและธนาคารนานาชาติ

เงินกู้ยืม หมายถึง เงินที่มีกำหนดระยะเวลา (Loans) และเงินเบิกเกินบัญชี (Overdrafts)

การบริวารตราเงินตรา หมายถึง มาตรฐานเงินตราที่อิงเงินตราต่างประเทศ เช่น ถ้าอิงเงินปอนด์สเตอร์ลิง ก็เรียกว่า มาตรฐานบริวารตราเงินปอนด์สเตอร์ลิง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทรัสรีซีท (Trust Receipt) หมายถึงธนาคารยอมผูกพันตนเองเข้ารับรองหรือค้ำประกันการจ่ายเงินตามตั๋วเงินที่ลูกค้าเป็นผู้จ่ายเงิน หรือการปฏิบัติตามสัญญาที่ลูกค้าจะต้องกระทำให้แก่คู่กรณี

เลตเตอร์ออฟเครดิต (Letter of credit) หมายถึง หนังสือที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ระบุให้ผู้ถือสามารถถอนเงินจากธนาคารตามจำนวนที่ปรากฏ

การแบ่งเงินฝากแบ่งได้ 2 ประเภทคือ 1) เงินฝากขั้นต้น 2) เงินฝากขั้นสองหรือเงินฝากต่อเนื่อง

- 1. เงินฝากขั้นต้น คือ เงินฝากที่เข้าสู่ระบบธนาคารเป็นครั้งแรก ได้แก่ เงินตราที่มีผู้นำมาฝากธนาคารไม่ใช่เงินฝากที่ธนาคารสร้างขึ้น
- 2. เงินฝากขั้นสอง คือ เงินฝากที่ระบบธนาคารสร้างขึ้นจากการให้กู้ยืมหรือลงทุน

กัมปะโด (Compor) คือ การที่มีพ่อค้ารับเป็นนายหน้าและตัวกลางให้เพื่อช่วยเหลือธนาคารในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าธนาคาร ช่วยเหลือธนาคารในการหาสัญญาต่างๆกับลูกค้า รวมทั้งการค้าประเภทหนึ่งของลูกค้าต่อธนาคารและสีบภาวะตลาดการค้า

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของเงินฝาก (Rate of Deposits Turnover)} = \frac{\text{ขายทางบัญชีเงินฝาก}}{\text{เงินฝากที่ค้างชำระ}}$$

การตรวจเอกสาร

พันทิพา เลียมจรัสกล (2521) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารเงินทุนของธนาคารแห่งประเทศไทย ผลปรากฏว่า การบริหารเงินทุนของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปมีหลักและวิธีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน อาจจะมีข้อแตกต่างกันเล็กน้อยในประเด็นย่อยๆ ส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ของธนาคารส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาล เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำขอร้องของทางราชการ และการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์นั้น อัตราส่วนการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในระดับที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับเงินฝากและเงินทุนของธนาคารเนื่องจากประเทศไทยอยู่ระหว่างการพัฒนา เกี่ยวกับนโยบายการให้สินเชื่อของแต่ละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง จะมีนโยบายในการให้สินเชื่อต่างกันอยู่บ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้วิเคราะห์สินเชื่อของลูกค้า

ไชยยง ประวิฬรานนท์ (2527) ได้ศึกษาเรื่องเหตุการณ์การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยศึกษาและคาดคะเนปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ พร้อมทั้งศึกษาในลักษณะของเหตุการณ์การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งศึกษาทั้งในรูปแบบของการให้กู้ยืมรวมและแบ่งย่อยเป็นการซื้อลดตั๋วเงินและการให้สินเชื่อในรูปแบบทรัสต์ซิท นอกจากนี้ ได้ศึกษาการให้กู้ยืมโดยแบ่งเป็นภาคเศรษฐกิจต่างๆที่ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืม ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐบาล ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจนิติบุคคลภาคธนาคารพาณิชย์ ภาคสถาบันการเงินอื่นและภาคองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีการสร้างแบบจำลองต่างๆ ซึ่งอาศัย Profit Maximization Principle เป็นพื้นฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เงินให้กู้ยืมแก่ ภาครัฐบาลและการกู้ยืมระหว่างธนาคารพาณิชย์มีการเพิ่มขึ้นอย่างฉับพลัน ในปี พ.ศ. 2522 ในขณะที่การให้กู้ยืมแก่ภาคเศรษฐกิจอื่นมีการเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว รัฐบาลได้ใช้นโยบายการคลังขาดดุลเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาใช้จ่าย นโยบายนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ซึ่งจะต้องพยายามป้องกันมิให้ผลกระทบต่อลูกค้าสำคัญ เช่น ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจนิติบุคคล ซึ่งเป็นเหตุจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์หันมากู้ยืมเงินระหว่างกัน

อภิชาติ คอยระงับ (2528) ได้ศึกษาเรื่องการปันส่วนสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ผลปรากฏว่า ธนาคารมีเหตุผลในการปันส่วนสินเชื่อ โดยธนาคารจะพิจารณาถึงความเสี่ยงกับกำไรที่จะได้รับจากผู้กู้แต่ละราย ทำให้ธนาคารต้องการที่จะคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่แตกต่างกันสำหรับลูกค้าแต่ละรายนั้น แต่เนื่องจากมีกฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นสูง (ceiling rate) จึงทำให้ธนาคารไม่สามารถจะคิดดอกเบี้ยที่แตกต่างกันสำหรับลูกค้าแต่ละรายได้ ดังนั้นธนาคารจึงได้แบ่งลูกค้าออกเป็น 2 ประเภทและคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แตกต่างกัน โดยธนาคารแบ่งออกเป็น ลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงและลูกค้าที่มีความเสี่ยงน้อยหรือลูกค้าชั้นดี ธนาคารจะคิดอัตราดอกเบี้ยระดับสูง เท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนดแก่ลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง และจะคิดอัตราดอกเบี้ยระดับต่ำ (prime rate) กับลูกค้าชั้นดี ในการศึกษาต่อมา พบว่าการปันส่วนสินเชื่อมีความสัมพันธ์ทางเดียวกับส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสมที่ธนาคารต้องการที่จะคิดกับลูกค้า กับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ถ้าส่วนต่าง

ระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสม กับอัตราดอกเบี้ยที่กฎหมายกำหนดมีความแตกต่างกันมากขึ้น จึงทำให้การปันส่วนเงินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เพิ่มตามไปด้วย ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เหมาะสมจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายการปันส่วนเงินเชื่อ

อุษณีย์ นေးประเสริฐสุข (2530) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทย ผลปรากฏว่า ธนาคารพาณิชย์ของไทยทั้ง 16 ธนาคาร (ในขณะนั้น) เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการให้กู้ยืมจากค่าความเร็วในการปรับตัวแล้ว พบว่า ธนาคารไทยทงสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อถือสัดส่วนของเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์รวมตามเป้าหมายที่ต้องการได้รวดเร็วกว่าธนาคารอื่นๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ประเภทเงินกู้ยืมได้เป็นอย่างดี ทำให้ธนาคารไทยทงสามารถหากำไรได้เกณฑ์สูง

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาโดยวิธีพรรณนา โดยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้กู้ยืม มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์และมีการนำเสนอในรูปของตารางเพื่อใช้ประกอบในการพรรณนา โดยใช้ข้อมูลตัวเลขเป็นรายปี พ.ศ. 2522-2531

2. การศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซ้ำสองครั้ง (The method of double moving average) เพื่อศึกษาถึงค่าแนวโน้มของการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากวิธีนี้เป็นวิธีที่สามารถพยากรณ์ค่าแนวโน้มของการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ได้ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการพยากรณ์ระยะสั้น (1-3) ปี และเหมาะสมสำหรับข้อมูลที่ไม่ว่ายจะมีการเปลี่ยนแปลงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแบบ แต่ข้อมูลหลายประเภทที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงโดยมีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น ปริมาณขายในแต่ละปี หรือปริมาณการผลิตในแต่ละปี ฯลฯ การจะใช้แค่เพียงค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา ก็จะทำให้การพยากรณ์ผิดพลาดจากความไม่จริง กล่าวคือ ถ้าค่าของข้อมูลมีแนวโน้มสูงขึ้น การพยากรณ์ก็มักจะมีค่าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ในทางตรงกันข้าม ถ้าค่าของข้อมูลมีแนวโน้มลดลง การพยากรณ์โดยใช้วิธีค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา ก็จะสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงเลือกใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซ้ำ-

สองครั้ง เพื่อความเหมาะสม โดยวิชิต หล่อจิระชุกข์กุล (2524, 25-32) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่อง เทคนิคการพยากรณ์เชิงสถิติ สรุปได้ดังนี้

กำหนดสัญลักษณ์ของตัวแปรต่างคือ

t = เวลา (ปีพ.ศ.)

T = เวลาที่ต้องการพยากรณ์ (T)

a_t, b_t = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์ของสมการ

X_t = ข้อมูลหรือค่าสังเกตที่เกิดขึ้นจริง ณ เวลา t

$\hat{X}_{t+T}$ = ค่าพยากรณ์ที่เวลา $t+T$

M_t = ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา

M_t^* = ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบซ้ำสองครั้ง

e_t = ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรเมื่อเวลา t

$\%e_t$ = ร้อยละของความคลาดเคลื่อน

และ N = จำนวนเทอมในการเฉลี่ย

โดยมีรูปแบบของสมการ ดังนี้คือ

$$M_t = \frac{X_t + X_{t+1} + \dots + X_{t-N+1}}{N} ; N = 4$$

$$M_t^* = \frac{M_t + M_{t-1} + \dots + M_{t-N+1}}{N} ; N = 2$$

$$a_t = 2M_t - M_t^* ; N = 2$$

$$b_t = \frac{2}{[N-1]} (M_t - M_t^*)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\hat{X}_{t+T} = a_t + b_t T \quad ; T = 1, 2, 3$$

$$e_t = \hat{X}_t - X_t$$

และ $e_t\%$ = $\frac{e_t}{X_t} \times 100$

จากนั้นนำค่า X_t ไปแทนค่าในสมการต่างๆ เพื่อหาแนวโน้มของการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2532-2534 และเปรียบเทียบกับสรุปผลกับปริมาณเงินที่ให้กู้ยืมที่เกิดขึ้นจริงในปี พ.ศ. 2518-2531

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งที่มาและใช้ไปของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์

การที่จะเข้าใจบทบาทและพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ได้ดี จำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อนว่าธนาคารพาณิชย์ได้เงินทุนมาจากแหล่งใดบ้าง และได้เงินทุนนี้ในการหารายได้ให้แก่ธนาคารอย่างไร ดังนั้นจึงขอแนะนำเรื่องแหล่งที่มาและใช้ไปของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์ มาศึกษาเพื่อให้เข้าใจเป็นพื้นฐานเสียก่อน

แหล่งที่มาของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์

แหล่งที่มาของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์ ประกอบไปด้วยธุรกิจที่สำคัญต่างๆ คือ เงินฝาก เงินกองทุน เงินกู้ยืม และหนี้สินอื่นๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เงินฝาก (Deposits)

เป็นแหล่งที่มาของ เงินทุนของธนาคารพาณิชย์ที่สำคัญที่สุด โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตราที่ 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2522 ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แบ่งเงินฝากออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Demand Deposits) คือ เงินฝากที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการถอนเงิน กล่าวคือ ธนาคารจะจ่ายเงินให้แก่ผู้ฝากทันที เมื่อผู้ฝากต้องการถอนเงิน เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม อาจแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เงินฝากกระแสรายวัน (Current Accounts) เป็นเงินฝากที่ผู้ฝากสามารถใช้เช็คในการถอนเงินฝากเมื่อใดก็ได้ ในระหว่าง เวลาทำการของธนาคารธนาคารจะไม่จ่ายดอกเบี้ยให้แก่เงินฝากประเภทนี้ เนื่องจากธนาคารต้องเสียค่าใช้จ่ายในการให้บริการสูงกว่าเงินฝากประเภทอื่น ประกอบกับอัตราค่าธรรมเนียมของเงินค่อนข้างสูง เป็นเหตุให้

ธนาคารนำไปแสวงหาผลประโยชน์ได้ไม่มาก

1.2 เงินฝากออมทรัพย์ (Saving Deposits) คือ เงินฝากที่ผู้ฝากใช้สมุดคู่มือในการฝากและถอนเงิน มีวัตถุประสงค์ในการฝากเงิน เพื่อเป็นการออมมากกว่าจะใช้หมุนเวียนในธุรกิจ ดังนั้นเงินฝากประเภทนี้จึงมีอัตราการหมุนเวียนของเงินค่อนข้างต่ำ ธนาคารสามารถนำไปแสวงหาผลประโยชน์ได้มากกว่าเงินฝากกระแสรายวัน

2. เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (Time Deposits) หรือเงินฝากประจำ (Fixed Deposits) คือเงินฝากที่ผู้ฝากสามารถถอนคืนได้เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้กับธนาคาร เช่น 3 เดือน 6 เดือน หรือ 12 เดือน เป็นต้น แต่ถ้าผู้ฝากประสงค์จะถอนเงินฝากก่อนกำหนดเวลา สามารถจะทำได้แต่จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าวัตถุประสงค์ของผู้ฝากเงินประเภทนี้ เพื่อจะหาผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย ซึ่งธนาคารจะจ่ายไว้ในอัตราที่สูงกว่าเงินฝากประเภทอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากเงินฝากประจำมีระยะเวลาก่อนเงินคืนนานพอสมควร ธนาคารจึงสามารถนำเงินฝากประเภทนี้ไปลงทุน แสวงหาผลประโยชน์หรือนำไปหมุนเวียนให้กู้ยืมได้มากกว่าเงินฝากประเภทอื่นๆ

แม้ว่าผู้ฝากจะสามารถถอนเงินฝากประเภทนี้ได้โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า ดังที่กำหนดในประเทศอื่น แต่ปรากฏว่าการฝากเงินประเภทนี้มีลักษณะประจำ อัตราเบิกถอนต่ำต้งจะเห็นได้จากสถิติของ Rate of Deposits Turnover เมื่อสิ้นปี 2531 เงินฝากประเภทนี้เท่ากับ 0.21 เทียบกับ 27.86 และ 0.92 ของเงินฝากกระแสรายวันและเงินฝากออมทรัพย์ตามลำดับ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2532: 17)

เงินกู้ยืม (Borrowings)

การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศ เป็นแหล่งเงินหมุนเวียนที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์รองลงมาจากเงินฝาก สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการกู้ยืมเงิน เนื่องจากปริมาณเงินฝากที่จะนำไปให้กู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาเงินกู้จากสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อสนองความต้องการในการกู้ยืมของลูกค้าในสาขาเศรษฐกิจต่างๆ และบางกรณี เพื่อพยุงฐานะเงินสดสำรองและสภาพคล่องของ

ธนาคาร นั่นสินของธนาคารพาณิชย์ เป็นหนี้มีกำหนดระยะเวลาสั้นและมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่เงินกู้ที่ธนาคารแสวงหามาเพื่อขยาย เครดิตจะมีอัตราดอกเบี้ยต่ำพอที่ธนาคารพาณิชย์จะได้รับผลกำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยจากการนำเงินนั้นไปลงทุนของผลประโยชน์ได้ เงินที่ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมมาจากแหล่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นสถาบันการเงินที่วางนโยบายทางการเงิน (Monetary policy) และใช้มาตรการทางการเงินต่างๆ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินในประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้าย (Lender of last resort) แก่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อเพิ่มสภาพคล่องทางการเงินเมื่อมีความจำเป็นและยังให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการที่เป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น อุตสาหกรรมการส่งออก และการผลิตทางการเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือในรูปของการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยผ่านทางธนาคารพาณิชย์และตัดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตของกิจการนั้นๆ โดยธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ 3 ลักษณะ คือ

1.1 การกู้ยืมโดยมีพันธบัตรรัฐบาลเป็นประกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดวงเงินให้ธนาคารพาณิชย์กู้ยืมเงินเพื่อดำรงสภาพคล่องตามความจำเป็น โดยวิธีจำนำหรือจดทะเบียนโดยกรมสิทธิพันธบัตรนี้ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.2 การกู้ยืมโดยมีหลักทรัพย์รัฐบาลค้ำประกันต้นเงิน และดอกเบี้ย เป็นประกัน นอกจากการกู้ยืมโดยใช้พันธบัตรของรัฐบาลไทยเป็นประกันแล้ว ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยจำนำหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยได้ เช่น พันธบัตรของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พันธบัตรลงทุนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และพันธบัตรกู้เพื่อการเคหะแห่งชาติ

1.3 การกู้ยืมโดยการขายช่วงลดตั๋วสัญญาใช้เงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ โดยจะให้ความช่วยเหลือผ่านทางธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือ เมื่อธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมแก่กิจการที่ได้รับการส่งเสริมโดยการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน ตามเอกสารทางการค้าแล้ว ธนาคารพาณิชย์สามารถนำ

ตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าวมาก็ยึดกับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยวิธีการขายช่วงลดตัวสัญญาใช้เงิน การใช้นโยบายนี้มีผลดีทั้งต่อธนาคารพาณิชย์ และกิจการที่ได้รับการส่งเสริมคือธนาคารพาณิชย์จะมีรายได้จากการรับซื้อลดตัวสัญญาใช้เงิน ซึ่งจะมีผลให้ลดต้นทุนของกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภทคือ

1. ตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออกทุกประเภท ยกเว้นสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศห้ามส่งออก
2. ตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการผลิตทางการเกษตร
3. ตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรม

นอกจากตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากกิจการทั้ง 3 ประเภทข้างต้นแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินจากธนาคารพาณิชย์ ในกรณีพิเศษต่างๆ ได้แก่ ตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ การค้าพืชผลเกษตร และการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

ธนาคารพาณิชย์จะกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีต่อไปนี้

1. เพื่อดำรงเงินสดสำรองตามที่กฎหมายกำหนด
2. เมื่อเงินฝากของตนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่ไม่พอที่จะใช้สำหรับหักบัญชีระหว่างธนาคาร โดยมีได้คาล่วงหน้า
3. กรณีเกิดภาวะเงินสดขาดมือตามฤดูกาล

2. เงินกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศ การกู้ยืมประเภทนี้ต่างจากการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยในแง่ที่ว่า การกู้ยืมจะยึดการเชื่อถือตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารผู้ให้กู้ยืม และธนาคารผู้กู้ยืม โดยธนาคารผู้กู้จะออกตัวสัญญาใช้เงิน หรือเช็คของธนาคารสั่งจ่ายที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ให้แก่ธนาคารผู้ให้กู้ยืมเป็นประกัน การกู้ยืมดังกล่าวนี้ มักจะใช้ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์แห่งใดแห่งหนึ่ง เกิดขาดเงินขึ้นอย่างกะทันหัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่มีเงินสดสำรองตามกฎหมายไม่พอเพียง หรือเพื่อนำมาดำรงสภาพคล่องของธนาคาร

3. เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น เช่น บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต เป็นต้น เงินกู้ยืมประเภทนี้จะเหมือนกับการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศตรงที่ว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมระยะสั้น เรียกว่า เรียกคืนได้ทันที (Demand Loan or Call Loan) หรืออย่างมากก็แจ้งให้ทราบล่วงหน้าภายใน 7 วัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้เพียงชั่ววันเดียว ที่เรียกว่า กู้ข้ามคืน (Overnight Loan) และกู้ยืมในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการเงินทุนอย่างกะทันหัน ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงมีแหล่งกู้ยืมเพิ่มอีกหนึ่งแห่ง โดยออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่บริษัทผู้ให้กู้ยืมไว้เป็นประกัน

4. เงินกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ เมื่ออัตราดอกเบี้ยจากตลาดเงินทุนภายนอกประเทศต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของตลาดเงินทุนในประเทศ ธนาคารพาณิชย์จะกู้ยืมจากธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ (Correspondent Bank) เพื่อขยายสินเชื่อให้แก่ผู้ใช้บริการ และเพิ่มพูนปริมาณธุรกิจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แต่การกู้ยืมและการชำระหนี้จะต้องทำในรูปเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงต้องคำนึงถึงปัญหาในด้านเงินตราและอัตราแลกเปลี่ยนก่อนที่ธนาคารในต่างประเทศจะกำหนดวงเงินเครดิตให้กับลูกค้าต่างประเทศนอกจากดูปริมาณธุรกิจที่ติดต่อกันแล้ว สิ่งอื่นที่จะต้องพิจารณา คือ ต้องมีใบจำฐานะการเงินในประเทศของธนาคารผู้ขอกู้มีความมั่นคงเพียงพอ ค่าของเงินของประเทศนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงในระยะยาว และธนาคารผู้ขอกู้จะต้องได้รับอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ควบคุมการบริวรรคเงินตราของตนเสียก่อน ซึ่งการกู้ยืมแบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

4.1 เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี ธนาคารตัวแทนจะกำหนดวงเงินให้ธนาคารพาณิชย์กู้ ซึ่งจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างกัน

4.2 การขอสินเชื่อเงินค้ำสินค้าเข้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิต (Refinance) ในการส่งสินค้าเข้า บางครั้งผู้ขายสินค้าอาจจะไม่ได้ให้เครดิตแก่ผู้สั่งซื้อ กล่าวคือ เมื่อส่งสินค้ามาแล้วจะส่งตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น (Sight Bills) พร้อมทั้งเอกสารทางการค้า เรียกเก็บเงินจากผู้สั่งซื้อทันที ดังนั้นหากผู้สั่งซื้อจะนำสินค้าไปจำหน่ายจะต้องจ่ายเงินค้ำสินค้าทันทีในกรณีที่ผู้สั่งซื้อเข้ายังมีเงินไม่เพียงพอที่จะชำระค้ำสินค้า อาจจะขอกู้เงินจากธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อให้จ่ายเงินค้ำสินค้าแก่ผู้ขาย ผ่านทางธนาคารตัวแทนไว้ก่อน โดยธนาคารตัวแทนจะหักบัญชีเงินฝากที่ธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตได้ฝากกับธนาคารตัวแทน

นั้น แต่ถ้าธนาคารมีเงินฝากที่ธนาคารตัวแทนไม่เพียงพอ จะขอกู้ยืมในรูป Refinance จากธนาคารตัวแทนโดยให้ธนาคารตัวแทนจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินให้แก่ผู้ขายสินค้าไปก่อน

4.3 การขอให้ธนาคารพาณิชย์ทำความตกลงกับธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ ให้ธนาคารในต่างประเทศให้เครดิตแก่ธนาคารเพื่อการเงินแก่ผู้ส่งสินค้าออก (Pre-Export Refinancing) ซึ่งได้รับเลตเตอร์ออฟเครดิตเปิดมาจากต่างประเทศ (หรือไม่มีเลตเตอร์ออฟเครดิต) และได้เตรียมสินค้าเพื่อส่งออกไปขายยังประเทศแล้ว ซึ่งธนาคารต่างประเทศจะพิจารณากำหนดวงเงิน ระยะเวลา และอัตราดอกเบี้ยที่จะให้ตามความเหมาะสมเช่นเดียวกับกรณี ตั๋วเงินค่าสินค้าเข้าตามเลตเตอร์ออฟเครดิต (Refinance)

เมื่อผู้ส่งออกมีสินค้าในคลังสินค้า และเตรียมส่งสินค้าออกไปต่างประเทศได้แล้ว ธนาคารจะแจ้งให้ธนาคารในต่างประเทศที่จะให้เครดิตทราบ เพื่อให้ธนาคารในต่างประเทศนำเงินเข้าบัญชีให้ เมื่อได้รับแจ้งว่าเงินเข้าบัญชีแล้ว จะพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ส่งออกในรูปให้กู้หรือแพคกิ้งเครดิตโดยมีเลตเตอร์ออฟเครดิตที่เปิดตัว (Export Letter of Credit) มอบไว้เป็นการช่วยเหลือผู้ส่งออก ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ส่งสินค้าออก

4.4 การที่ธนาคารรับซื้อตั๋วเงินค่าสินค้าออกจากผู้ส่งออกแล้ว จะส่งตั๋วแลกเงินและเอกสารทางการค้าไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารผู้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตในต่างประเทศ (Mail Credit Facilities) ธนาคารจะได้รับเงินจากธนาคารตัวแทนต่างประเทศต่อเมื่อได้รับแจ้งว่า เรียกเก็บเงินตามตั๋วได้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะต้องเสียเวลาพอสมควร และหากเป็นตั๋วแลกเงินชนิดมีกำหนดระยะเวลา (Usance Bills) จะเรียกเก็บเงินได้เมื่อตั๋วแลกเงินครบกำหนดแล้ว ถ้าธนาคารต้องการเงินไปหมุนเวียนก็อาจจะขอกู้ยืมเงินจากธนาคารตัวแทนในรูป Mail Credit จนกว่าจะเรียกเก็บเงินตามตั๋วแลกเงินนั้นได้ โดยขอให้ธนาคารตัวแทนในต่างประเทศซึ่งเป็นธนาคารผู้เก็บเงินตามตั๋วจากผู้ส่งสินค้าเข้า จ่ายเงินล่วงหน้าไปก่อนในระหว่างที่ตั๋วแลกเงินอยู่ในระหว่างเดินทางหรือยังไม่ครบกำหนดเวลาชำระเงิน หรืออาจจะให้ธนาคารตัวแทนผู้เก็บเงินรับซื้อตั๋วแลกเงินที่ผู้ส่งสินค้าได้รับของแล้วใช้เอง

5. เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่นในต่างประเทศ ได้แก่ Export-Import Bank และ International Finance Corporation ในบางกรณีที่มีความจำเป็นต้องอาศัยแหล่ง

เงินจากสถาบันการเงินอื่นๆเพื่อการใดการหนึ่ง เป็นครั้งคราว หรือเป็นสื่อกลางในหารัดต่อขอความช่วยเหลือทางการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ได้รับกำไรจากส่วนแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยสถาบันการเงินเหล่านั้น

เงินกองทุน (Capital Fund)

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 หมายความว่า

1. **ทุนที่ชำระแล้ว (Paid up Capital)** หมายถึง ทุนที่ธนาคารได้รับชำระจากผู้ถือหุ้นของธนาคารแล้ว นอกจากทุนซึ่งชำระแล้วยังรวมทั้งส่วนล้มมูลค่าหนี้ที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับ
2. **ทุนสำรอง (Statutory Reserve or Reserve Fund)** หมายถึง เงินสำรองที่กันไว้จากกำไรตามมาตรา 1202 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. **เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดบัญชี (Reserve Appropriated from New Profit)** ตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือตามข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้
4. **กำไรสุทธิคงเหลือ** หลังจากการจัดสรรแล้ว ทั้งนี้ เมื่อหักแล้วขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชีออกแล้ว

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดอัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนซึ่งตามมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์เสี่ยง ไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ปัจจุบันอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2523 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 ทั้งนี้เพื่อให้ระบบธนาคารมีความมั่นคง และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ฝากเงิน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ต่างๆของธนาคารได้ปลอดภัยจากความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ธนาคาร นอกจากนี้ยังเป็นการควบคุมการขยาย

สินทรัพย์เสี่ยง เพื่อมิให้ผลกระทบต่อความมั่นคงของธนาคาร

บทบาทของ เงินกองทุน

1. แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของเจ้าของเงินทุนที่มีต่อการบริหารของธนาคารพาณิชย์ โดยการพิจารณาจากอัตราส่วนการดำรงเงินกองทุน คือ ถ้าอัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนอยู่ในอัตราที่เหมาะสม แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบที่ดีของผู้บริหาร แต่ถ้าอัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนที่สูงเกินไปหรือต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของผู้บริหาร

2. เงินกองทุนใช้เป็นส่วนรับประกันการคืนเงินแก่ผู้ฝาก โดยจะพิจารณาจากอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ถ้าอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงมีค่ามากหมายถึงความมั่นใจในการรับประกันการคืนเงินแก่ผู้ฝากก็จะมากตามไปด้วย แต่ถ้าอัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงมีค่าน้อย ก็หมายความว่า ความมั่นใจในการรับประกันการคืนเงินแก่ผู้ฝากมีน้อย

3. เงินกองทุนใช้เป็นหลักในการหาเงินทุนเพิ่มเติมโดยการกู้ยืมจากแหล่งอื่น ถ้าธนาคารใดมีเงินกองทุนมากเมื่อเทียบกับเจ้าหนี้ (gearing ratio) การเสี่ยงของผู้ให้กู้ก็มีน้อย

4. สะท้อนให้เห็นถึงฐานะกำไรของธนาคารพาณิชย์ เพราะโดยปกติการเพิ่มขึ้นของเงินกองทุนมักมาจากกำไรสะสมและเงินสำรอง มากกว่าการขายหุ้นเพิ่มเติม ซึ่งบางครั้งจะหากับสักครั้งหนึ่งตั้งนั้น ถ้าเงินกองทุนเพิ่มก็หมายถึงกำไรเพิ่ม

5. เป็นมาตรฐานในการกำหนดการขยายสินทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินทรัพย์เสี่ยง ซึ่ง ได้แก่ เงินให้กู้และลงทุนในภาคเอกชน เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเท่ากับ 10 เปอร์เซ็นต์ หมายถึง ถ้ามีเงินกองทุน 10 ล้านบาท ก็ขยายสินทรัพย์เสี่ยงได้ไม่เกิน 100 ล้านบาท

หนี้สินอื่นๆ

หนี้สินอื่นๆ ได้แก่ เงินมัดจำและเงินประกัน ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เงินทุนเลี้ยงชีพและบำนาญ และผลต่างบัญชีระหว่างกัน ซึ่งวาทนา สิงโภาวิท (2527:15) ได้อธิบายไว้ในเรื่อง การจัดการธนาคารพาณิชย์โดยสรุปได้ดังนี้

1. เงินมัดจำและเงินประกัน คือ เงินที่ธนาคารเรียกจากลูกค้าเพื่อเป็นมัดจำหรือเป็นประกันการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การออกหนังสือค้ำประกัน การใช้ค้ำประกัน และการอื่นใดที่มีลักษณะทางนองเดียวกัน

2. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย คือ ค่าใช้จ่ายที่ธนาคารได้บันทึกบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายแล้ว แต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน เช่น ค่าภาษี ค่าประกันภัย หรือค่าซื้อวัสดุ

3. เงินทุนเลี้ยงชีพและบำนาญ คือ เงินสะสมของพนักงานและลูกจ้างที่ธนาคารหักจากเงินเดือนหรือค่าจ้างและเงินส่วนที่ธนาคารจ่ายสมทบ รวมทั้งเงินที่ธนาคารกันไว้สำหรับจ่ายเป็นเงินบำนาญแก่พนักงานและลูกจ้าง

4. ผลต่างบัญชีระหว่างกัน คือ ยอดเหลือของบัญชีระหว่างสำนักงานที่มีดุลสุทธิเป็นเจ้าหนี้

5. อื่นๆ คือ หนี้สินอื่นนอกจากที่แสดงไว้ในรายการ 1-4 ทั้งนี้รวมถึงเงินประกันที่ธนาคารเรียกจากพนักงานและลูกจ้าง สำหรับเงินชำระหนี้บางส่วนที่ยังไม่ได้ไปตัดหักบัญชีลูกหนี้ให้นำไปหักจากรายการสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง

แหล่งใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์จะนำเงินทุนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ไปลงทุนแสวงหาผลประโยชน์เป็นลักษณะต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกประเภทแหล่งใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) เงินกู้และเงินกู้เบิกเกินบัญชี 2) การซื้อลดตั๋วเงิน 3) การทพาร์สรีชิต

4) การลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ 5) เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารอื่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การให้กู้ยืม (Lending)

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดในการให้กู้ยืมเงินแก่ระบบเศรษฐกิจต่างๆ โดยมีสัดส่วนในการให้กู้ยืมสูงที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 66.9 (รายละเอียดตารางที่ 1) และตลาดหลักทรัพย์นั้น เดิมเป็นสถาบันการเงินที่มีสัดส่วนในการให้กู้ยืมอยู่ในอันดับ 3-4 ได้ขยับขึ้นมาเป็นอันดับ 2 เนื่องจากประชาชนสนใจที่จะซื้อ/ขายหุ้นเพิ่มมากขึ้น เมื่อธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีการกู้ยืมมากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการแบ่งประเภทของการให้กู้ยืมออกเป็นหลายลักษณะดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามรูปลักษณะของการให้เงิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 เงินกู้ (Loans) หมายถึง การที่ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้ากู้ยืมเงิน โดยมีการกำหนดเวลาในการชำระหนี้แน่นอน เป็นการให้กู้ยืมเป็นเงินก้อน ธนาคารอาจจะจ่ายเงินให้แก่ผู้กู้เป็นเงินก้อนในครั้งเดียว หรืออาจจะจ่ายเป็นงวดตามระยะเวลาที่ธนาคารกำหนดส่วนการชำระหนี้คืนนั้น ส่วนใหญ่จะชำระเป็นรายเดือน ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระอาจจะเป็นระยะสั้นภายใน 3 เดือนถึง 3 ปี หรือระยะปานกลางตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปจนถึง 5 ปี หรือระยะยาวมากกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะกำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระไม่เกิน 3-5 ปี ส่วนการกู้ยืมในระยะเวลายาวผ่อนชำระเป็นรายเดือนภายใน 10-15 ปีนั้น ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเพื่อนำไปซื้อที่อยู่อาศัย โดยลูกค้าจะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้กับธนาคารพาณิชย์เป็นการตอบแทน การกำหนดดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์นั้น จะต้องไม่สูงเกินกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด (ในปัจจุบันกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะต้องไม่สูงเกินกว่า 15 %)

1.2 เงินกู้เบิกเงินเกินบัญชี (Overdraw or Overdrafts) เป็นการให้กู้ยืมเงินโดยธนาคารจะกำหนดวงเงินให้แก่ผู้กู้ซึ่งใช้บริการบัญชีกระแสรายวัน ผู้กู้สามารถเบิกเงินภายในวงเงินที่กำหนดให้ การกู้ยืมประเภทนี้ส่วนใหญ่ผู้กู้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการต่างๆ เนื่องจากผู้กู้สามารถใช้จ่ายเงินได้ โดยผู้กู้จะเสียดอกเบี้ยเงินกู้เฉพาะส่วนที่เบิกไปเกินบัญชีที่มีอยู่กับธนาคารเท่านั้น

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณของการให้กู้ยืมเงินจำแนกตามประเภทของสถาบัน

(หน่วย : ร้อยละ)

ชื่อสถาบัน	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	ค่าเฉลี่ย 2523-2530
ธนาคารพาณิชย์	64.3	64.9	64.8	68.4	69.4	70.0	67.6	66.0	66.9
บริษัทเงินทุน	16.1	16.7	17.2	15.4	13.9	13.2	12.7	11.1	14.5
สถาบันการเงิน- เฉพาะกิจ	7.4	7.6	6.8	5.9	5.5	5.7	5.5	4.9	6.2
บริษัทประกันชีวิต	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	1.0	0.9	0.8	0.9
สถาบันการเงินอื่น	3.9	3.9	3.9	3.5	3.4	3.5	3.9	3.6	3.7
ตลาดหลักทรัพย์	7.5	6.0	6.4	5.9	6.9	6.6	9.4	13.6	7.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2531)

2. แบ่งตามลักษณะของการชำระเงิน อัจจาแนกได้ดังนี้

2.1 ประเภทที่มีการใช้คืนครั้งเดียว (Single payment) หมายถึง เงินกู้ที่มีการชำระเงินคืนให้แก่ธนาคารเพียงครั้งเดียว เมื่อหนี้ถึงกำหนดเวลา เช่น เงินกู้เพื่อนำไปใช้เป็นทุนในการดำเนินงานซึ่งปกติจะชำระเงินคืนเมื่อสามารถขายสินค้าได้

2.2 ประเภทที่มีการใช้คืนแบบเป็นงวด (Installment payment) หมายถึง เงินกู้ที่มีกำหนดการชำระคืนให้แก่ธนาคารในช่วงเวลาเป็นงวดๆ จนกว่าจะครบอายุของเงินกู้นั้น ธุรกิจที่นิยมใช้เงินกู้ประเภทนี้มักจะเป็นธุรกิจที่มีเงินทุนจม และต้องใช้เวลานานกว่าจะถึงวงจรรที่ค่าขายจะแปรเป็นเงินสด เช่น ธุรกิจที่ประกอบกิจการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Loans) หรือผู้ประกอบการเกษตรกรรมและกิจการอื่น นอกจากนี้ ยังรวมถึงเงินกู้โดยอาศัยการ

จำนวนและเงินกู้เพื่อการบริโภคด้วย

3. แบ่งตามหลักประกันสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.1 การกู้ยืมโดยมีหลักประกัน (Secured Loans) คือการกู้ยืมโดยใช้หลักทรัพย์ต่าง ๆ มาประกัน หรือใช้บุคคลมาค้ำประกันก็ได้ หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันนั้นธนาคารจะพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้คือ หลักทรัพย์นั้นธนาคารจะมีค่าคงที่ จะต้องซื้อขายง่ายโอนกันได้โดยง่าย สะดวก สำหรับบุคคลที่มาค้ำประกัน ธนาคารจะพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ บุคคลนั้นจะต้องเป็นคนที่มีฐานะการเงินดีพอที่จะค้ำประกันได้

3.2 การกู้ยืมโดยไม่มีหลักประกัน (Unsecured Loans) คือการกู้เงินที่ไม่มีสิ่งของหรือหลักประกันอื่นใด ในกรณีนี้ธนาคารจะต้องพิจารณาแล้วว่า ผู้กู้จะต้องมีฐานะทางการเงินดีพอสมควร มีความสามารถในการชำระเงินธุรกิจและเป็นผู้มีนิสัยดี ไม่เคยขัดข้องในการชำระเงินกู้

4. แบ่งตามลักษณะของอายุการใช้เงินกู้ ได้แก่

4.1 เงินกู้ระยะสั้น (Short Term Loans) ธุรกิจที่จะกู้ยืมเงินประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่มีวงจรกระแสเงินสดเข้า (Cash inflow) ในลักษณะแน่นอน หรือมีอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้และสินค้าคงคลังในอัตราสูง เงินกู้ดังกล่าวได้แก่ เงินกู้เพื่อนำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน เพื่อการซื้อสินค้าถาวรบางชนิดและเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกร ซึ่งจะอยู่ในช่วงเวลา 3 เดือนถึง 3 ปี

4.2 เงินกู้ระยะปานกลาง (Intermediate Loans) ธุรกิจที่จะกู้ยืมเงินประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่ไม่ถูกกระทบกระเทือนด้วยลักษณะของฤดูกาล หรือวัฏจักรธุรกิจ และมีความต้องการเงินในจำนวนที่ไม่สูงนัก เช่น ธุรกิจอาจกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานซึ่งจะอยู่ในช่วงเวลา 3 ปีขึ้นไปจนถึง 5 ปี

4.3 เงินกู้ระยะยาว (Long Term Loan) ธุรกิจที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และลักษณะของธุรกิจนั้นไม่สามารถชำระเงินคืนในเวลาอันสั้นได้ เมื่อขาดแคลนเงินอาจจะก่อให้เกิดภาระยาวจากธนาคาร เช่น อาจนำมาใช้ในการก่อสร้างโรงงานหรือหิมซื้อที่ดิน ซึ่งจะอยู่ในช่วงเวลามากกว่า 5 ปี

5. แบ่งตามวัตถุประสงค์ สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ดังนี้

5.1 เงินกู้เพื่อการพาณิชย์ (Commercial Loans) เป็นเงินกู้เพื่อใช้ในการดำเนินการค้าหรือทุนในการดำเนินงาน (Work Capital Loans) เช่น ใ้กู้เพื่อไปซื้อสินค้าเข้าร้านรับซื้อตัวเงิน เพื่อให้ลูกค้ามีเงินหมุนเวียน การกู้เงินเพื่อการพาณิชย์มักจะเป็นการกู้เงินในระยะสั้น เช่น ระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน เป็นต้น หลักประกันเงินกู้เพื่อการพาณิชย์ ได้แก่ ตราสารขนส่ง ใบหุ้น พันธบัตร อสังหาริมทรัพย์ หรือบุคคลที่ธนาคารเชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกัน เป็นต้น

5.2 เงินกู้เพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Loans) เป็นเงินกู้ที่ผู้กู้จะนำไปใช้สำหรับซื้อวัตถุดิบ หรือจ่ายค่าแรงงาน ซึ่งเงินกู้ประเภทนี้มักเป็นเงินกู้ระยะสั้น ประการหนึ่ง กับเงินกู้เพื่อจัดหาเครื่องจักรอุปกรณ์ การก่อสร้างอาคาร โรงงาน ฯลฯ ซึ่งโดยมากเป็นเงินกู้ในระยะปานกลางกับระยะยาวอีกประการหนึ่ง

5.3 เงินกู้เพื่อการเกษตร (Agricultural Loans) เงินกู้นี้โดยมากเป็นเงินกู้ระยะสั้น หรือระยะปานกลางเป็นส่วนใหญ่ เงินกู้ระยะสั้นเป็นเงินกู้เพื่อการซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยารักษาแมลง เงินกู้ดังกล่าวนี้พอเกษตรกรเก็บเกี่ยวพืชผลแล้วสามารถชำระคืนได้ทันที ส่วนเงินกู้ในระยะปานกลางก็เป็นเงินกู้เพื่อการซื้อเครื่องจักร เครื่องมือทางการเกษตร สามารถกู้ระยะยาวธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ มักไม่ใคร่ให้เกษตรกรกู้ เพราะการเกษตรเป็นงานที่เสี่ยงและขาดเจ้าหน้าที่ชำนาญงานด้านการเกษตร ประกอบกับมีธนาคารประเภทอื่นๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการอยู่โดยเฉพาะแล้ว แต่ปริมาณเงินที่ให้ก็ยังน้อยกว่าความต้องการเงินกู้ของธนาคารอยู่มาก รัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ขอร้องให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มเงินกู้เพื่อการเกษตร เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจะใ้กู้เพื่อการเกษตร ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของยอดเงินกู้ยืมของธนาคารนั้น และกำหนดให้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 7 ของยอดเงินฝากในปีต่อมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้าม

**ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง**

ร้อยละ 9 ในปีพ.ศ.2520 และร้อยละ 11 ในปี พ.ศ.2521 โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้กู้เพื่อการเกษตรโดยตรงได้ก็จำเป็นต้องนำเงินส่วนที่เหลือไปฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อธนาคารจะได้นำไปให้เกษตรกรกู้ยืมอีกทอดหนึ่ง

5.4 เงินกู้เพื่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Loans) เป็นเงินกู้เพื่อใช้ในการซื้อที่ดิน ก่อสร้างอาคารหรือปรับปรุงที่ดิน โดยมีการจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกัน

5.5 เงินกู้เพื่อการซื้อหรือถือหลักทรัพย์ (Securities Loans) เป็นเงินกู้ที่ให้แก่เอกชนผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ โดยผู้กู้มักจะกู้เงินเพียงส่วนหนึ่งของการซื้อหลักทรัพย์ เพราะบุคคลที่ซื้อหลักทรัพย์นั้นจะต้องจ่ายเงินให้แก่ผู้ออกหลักทรัพย์ตามราคาที่ตกลงโดยทันที ถ้าผู้ซื้อไม่มีทุนพอก็จะขอกู้เงินธนาคารโดยใช้หลักทรัพย์เป็นประกัน

5.6 เงินกู้เพื่อการบริโภค (Consumer Loans) เป็นเงินกู้ที่ให้เพื่อใช้ในการซื้อสินค้าและบริการเพื่อการบริโภคส่วนตัว หรือเพื่อนำไปชำระหนี้สินที่เกิดจากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้บริโภคอาจมีความต้องการเงินเพื่อเข้าไปซื้อสินค้าถาวร (Durable Goods) หรือบริการต่างๆ เช่น ซื้อเครื่องใช้ภายในบ้าน ซื้อรถยนต์ จ่ายค่าเล่าเรียนบุตร จ่ายค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ หรือต้องการเงินเพื่อเพิ่มอำนาจซื้อในบางโอกาส เช่น ในฤดูกาลที่กิจการดีของขวัญ เพื่อการพักผ่อน และให้ลูกค้ำผ่อนชำระแก่ธนาคารพาณิชย์เป็นงวดๆ เงินกู้ประเภทนี้มักเป็นระยะสั้นประมาณ 2 ปี

การซื้อลดตั๋วเงิน (Bill Discounted)

เมื่อมีการชำระหนี้การค้าโดยใช้ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน หรือเช็ค และยังไม่ถึงกำหนดชำระซึ่งกำหนดไว้ในตั๋วเงินนั้น เจ้าหนี้หรือผู้ถือตั๋วเงินสามารถนำค้ำนี้มาขายลดให้กับธนาคารพาณิชย์เพื่อขอเงินสดทันทีก่อนถึงกำหนดวันชำระเงินตามตั๋ว ทั้งนี้เนื่องจากลูกค้ามีความจำเป็นต้องใช้เงินสดก่อนที่ตั๋วเงินนั้นจะครบกำหนด ธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อลดโดยหักส่วนลด (Discount Rate) จากผู้ขายลดตั๋วเงินและจ่ายเงินสดให้ผู้ขายลดทันที ธนาคารพาณิชย์อาจจรรยาให้ตั๋วเงินครบกำหนดแล้วเรียกเก็บเงินจากผู้ที่ต้องจ่ายเงินตามตั๋วเงิน หรืออาจนำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตั๋วเงินที่รับซื้อลดมานั้นไปขายช่วงลดให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อนวันถึงกำหนดชำระในตัว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วเงินโดยคิดอัตรารับช่วงซื้อลด (Rediscount Rate) จากธนาคารพาณิชย์ โดยอัตรารับซื้อลดจะต่ำกว่าอัตราซื้อลด ส่วนต่างก็จะ เป็นกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่รับซื้อลดจากลูกค้า การซื้อลดตั๋วเงินสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การซื้อลดตั๋วเงินในประเทศ (Domestic Bills) เป็นการซื้อลดตั๋วเงินที่เกิดจากการค้าภายในประเทศ การซื้อลดตั๋วเงินในประเทศส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อลดเช็คเนื่องจากการค้าในประเทศโดยทั่วไปใช้เช็คในการชำระเงิน ซึ่งอาจจะมีการให้เครดิตโดยการจ่ายเช็คล่วงหน้า ดังนั้น พ่อค้าจึงจำเป็นต้องมาเช็คล่วงหน้ามาขายลดกับธนาคาร เพื่อนำเงินไปหมุนเวียนกิจการ

2. การซื้อลดตั๋วเงินต่างประเทศ (Foreign Bills) เป็นตั๋วเงินที่ผู้จ่ายเงินฝาก-หนึ่งฝากโดยอยู่ภายนอกประเทศ และอีกฝ่ายหนึ่งอยู่ในประเทศ ตั๋วเงินประเภทนี้มี 2 ชนิดด้วยกัน คือ

2.1 การซื้อลดตั๋วเงินเพื่อการนำเข้า (Imported Bills or Inward Bills) เป็นการซื้อลดตั๋วเงินจากการนำสินค้าเข้าในประเทศ การขอกู้เงินประเภทนี้อาจจะเกิดพร้อมกับการใช้สินเชื่อประเภททรัสตีชิต กล่าวคือ เมื่อผู้ขายสินค้าในต่างประเทศส่งสินค้ามาให้ผู้สั่งซื้อสินค้าเข้าจะแนบตั๋วแลกเงินและเอกสารทางการค้ามาเรียกเก็บเงิน ในกรณีที่เป็นตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น (Sight Bills) หากผู้สั่งซื้อสินค้าเข้ายังไม่เห็นเงิน เพียงพอจะชำระค่าสินค้าจะขอหาทรัสตีชิตจากธนาคาร และค่าผู้สั่งซื้อสินค้าเข้ามาสินค้าไปขายโดยให้เครดิตแก่ลูกค้า ในกรณีนี้ลูกค้าจะจ่ายเช็คล่วงหน้าเป็นค่าสินค้า ธนาคารอาจจะให้ความอนุเคราะห์รับซื้อลดเช็คกับที่ โดยมีเงื่อนไขระยะเวลาการรับซื้อลดจะไม่เกินระยะเวลาการหาทรัสตีชิตและเงินจากการขายลดต้องนำมาชำระหนี้ทรัสตีชิต ซึ่งจะต้องชำระหนี้คืนแก่ใครแล้วแต่จะตกลงกับธนาคาร

2.2 การซื้อลดตั๋วเงินเพื่อการส่งออก (Export Bills or Outward Bills) เป็นการให้สินเชื่อ (Credit) แก่ผู้ส่งออก (Exporters) การซื้อลดตั๋วเงินเพื่อการส่งออกนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

2.2.1 การให้กู้ยืมก่อนจะมีการส่งสินค้าออก (Pre Shipment Credit) ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าแพคกิ้งเครดิต (Packing Credit) หรือพี/ซี (P/C) เพื่อให้ผู้ส่งออกจัดเตรียมสินค้าในการส่งออก ธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามประเภทของเอกสารทางการค้าต่างๆ ดังนี้

1) ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกตามสัญญาซื้อขาย หรือคำสั่งซื้อสินค้าที่ได้รับจากผู้ส่งสินค้าในต่างประเทศ

2) ตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ (Irrevocable Letter of Credit)

2.2.2 การให้กู้ยืมภายหลังจากที่มีการส่งสินค้าออก (Post Shipment Credit) เมื่อผู้ส่งออกจัดเตรียมสินค้าและส่งสินค้าเรียบร้อยแล้ว จะนำเอกสารการส่งสินค้า (Shipping Documents) และตั๋วแลกเงิน (Bill of Exchange) ซึ่งถืออยู่ 2 ประเภท คือ ตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น (Sight Bills) และตั๋วแลกเงินชนิดที่กำหนดระยะเวลา (Usance Bills) มายื่นต่อธนาคาร ถ้าเป็นตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็นจะสามารถขอรับเงินจากธนาคารได้หรือรอจนกว่าตั๋วแลกเงินนั้นจะเรียกเก็บเงินได้ แต่ถ้าเป็นตั๋วแลกเงินชนิดที่กำหนดระยะเวลา ผู้ส่งออกจะได้รับเงินเมื่อตั๋วแลกเงินนั้นครบกำหนด ดังนั้น เพื่อให้เงินหมุนเวียนในกิจการ ผู้ส่งออกจะนำตั๋วแลกเงินดังกล่าวมาเสนอขายลดกับธนาคาร โดยธนาคารจะรับซื้อลดระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน ถ้าตั๋วมีระยะเวลาไม่ถึง 180 วันก็จะรับซื้อลดจนกระทั่งครบกำหนด

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ประกอบการส่งออก โดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งผู้ส่งออกนำมาขายลดกับธนาคารพาณิชย์ และคิดอัตราดอกเบี้ยการรับช่วงซื้อลดจากธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 5 ต่อปี ธนาคารพาณิชย์จะคิดอัตราดอกเบี้ยการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ส่งออกร้อยละ 7 ต่อปี (ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย และส่วนลด ลงวันที่ 25 มิถุนายนพ.ศ. 2524) ทั้งนี้จะมีผลให้ต้นทุนการผลิตของผู้ส่งออกต่ำลง

ทรัสรีชีท (Trust Receipt)

เป็นการให้สินเชื่อบริษัทแห่งหนึ่งแก่ผู้ส่งสินค้าเข้า (Importer) โดยมีเงื่อนไขว่า ผู้ขอจะต้องทำทรัสรีชีทจะต้องนำสินค้าที่ตนได้รับเอกสารใบเบิกเข้าคลังสินค้าในนามของธนาคาร การนำสินค้าออกจากคลังสินค้าแต่ละครั้งต้องได้รับความยินยอมจากธนาคารก่อนจะนำไปจำหน่าย และจะต้องรับรองว่าจะนำเงินที่ได้รับจากสินค้านี้มาผ่อนชำระให้ธนาคาร นอกจากนี้ผู้ขอจะต้องทำการประกันภัยสินค้าดังกล่าวให้ธนาคารเป็นผู้รับประกัน ซึ่งก่อนที่ธนาคารจะรับรองตัวเงิน หรือออกหนังสือค้ำประกันให้ธนาคารจะพิจารณาฐานะการเงินของลูกค้า และเรียกหลักประกันตนเองเดียวกันกับการให้กู้ยืม โดยทั่วไปการทำทรัสรีชีท แบ่งเป็น 3 กรณี คือ

1. การทำทรัสรีชีทจากตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็น (Sight Bills) เมื่อผู้ส่งเข้าได้รับตั๋วแลกเงินชนิดนี้ จะต้องชำระค่าสินค้าทันที จึงจะสามารถนำสินค้าไปจำหน่ายได้ การชำระเงินค่าสินค้าจะชำระผ่านธนาคารที่เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตให้แก่ผู้ส่งเข้า หากผู้ส่งเข้ายังมีเงินไม่เพียงพอที่จะชำระค่าสินค้า จะขอทำทรัสรีชีทกับธนาคาร เพื่อนำสินค้าออกไปจำหน่าย สำหรับระยะเวลาการทำทรัสรีชีทโดยปกติจะไม่เกิน 90 วัน

2. การทำทรัสรีชีทจากตั๋วแลกเงินชนิดที่มีกำหนดระยะเวลา (Usance Bills) ผู้ส่งเข้าได้เครดิตในการส่งสินค้าจากผู้ขายในต่างประเทศ ผู้ขายจะออกตั๋วแลกเงินชนิดนี้โดยระยะเวลาการให้เครดิตตามแต่ละตกลงกัน เมื่อผู้ส่งเข้าได้รับตั๋วแลกเงินชนิดนี้จะต้องทำการรับรองตั๋วแลกเงิน หรือทั้งทำทรัสรีชีทกับธนาคารจึงจะสามารถนำสินค้าไปจำหน่ายได้ นอกจากนี้หากตั๋วแลกเงินครบกำหนดชำระเงินแล้ว ผู้ส่งเข้ายังมีเงินไม่เพียงพอจะชำระค่าสินค้า อาจขอทำทรัสรีชีทจากธนาคารออกไปอีกระยะหนึ่งได้โดยระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน

3. การทำทรัสรีชีทจากตั๋วเรียกเก็บขาเข้า (Inward Bills for Collection) ประเภทที่มีคำสั่งกำกับให้ส่งมอบเอกสารการค้าเมื่อมีการชำระเงินค่าสินค้า (Document Against Payment) ตั๋วแลกเงินประเภทนี้เป็นตั๋วแลกเงินประเภทจ่ายเมื่อเห็น เกิดจากการส่งสินค้าเข้าโดยมิได้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตไปให้แก่ผู้ส่งออก ทั้งนี้อาศัยความเชื่อถือของผู้ส่งออกที่มีต่อผู้ส่งเข้า หากผู้ส่งเข้ามีเงินไม่เพียงพอจะชำระค่าสินค้าจะขอทำทรัสรีชีทกับธนาคาร เพื่อนำสินค้าไปจำหน่าย โดยระยะเวลาการทำทรัสรีชีทจะไม่เกิน 90 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การลงทุนในหลักทรัพย์

นอกจากการให้กู้ยืม การรับซื้อลดค่าเงิน ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปยังนำเงินที่มีอยู่ไปลงทุนซื้อหลักทรัพย์ประเภทต่างๆที่สามารถจำหน่ายเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย วัตถุประสงค์ของการลงทุน เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์สภาพคล่อง และหารายได้จากผลตอบแทนของหลักทรัพย์นั้นๆในรูปของเงินปันผล นอกจากนี้ยังถือเป็นการลงทุนเพื่อให้ธนาคารมีส่วนในการบริหารและดูแลการดำเนินงานของบริษัทต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นบริษัททุกค่าเงินกู้ของธนาคารเอง การลงทุนในหลักทรัพย์แบ่งได้ 5 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. พันธบัตรรัฐบาล (Government Bond) เป็นเงินกู้ระยะยาวของรัฐบาลที่มีระยะเวลาการไถ่ถอนภายใน 5-15 ปี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 พันธบัตรชนิดจ่ายดอกเบี้ยประจำ เป็นพันธบัตรที่มีการจ่ายดอกเบี้ยทุกงวด 6 เดือน ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ 2 ประเภท คือ

1.1.1 พันธบัตรเงินกู้ เป็นพันธบัตรที่ไม่จำกัดประเภทผู้ซื้อกำหนดไถ่ถอนคืนภายใน 5-15 ปี เจ้าของพันธบัตรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 42(17) และกฎกระทรวงฉบับที่ 137 (พ.ศ.2518) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร

1.1.2 พันธบัตรลงทุน เป็นพันธบัตรที่จำหน่ายให้แก่เฉพาะแก่บริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้วหรือธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดไถ่ถอนคืนภายใน 5-15 ปี

1.2 พันธบัตรชนิดทยอยดอกเบี้ยหรือพันธบัตรออมทรัพย์ พันธบัตรประเภทนี้จำหน่ายให้แก่บุคคลธรรมดาและกิจการสาธารณประโยชน์ที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร เช่น สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น พันธบัตรนี้เหมาะแก่ผู้ลงทุนที่ต้องการสะสมเงินให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากจะไม่มี การจ่ายดอกเบี้ยให้ก่อนในระหว่างวันที่ซื้อจนถึงวันที่ครบกำหนดไถ่ถอน แต่เมื่อครบกำหนดไถ่ถอนแล้วจะมีราคาเป็น 2 เท่าของมูลค่าที่ตราไว้ กำหนดไถ่ถอนคืนภายใน 5-10 ปี เจ้าของพันธบัตรจะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้จากพันธบัตร พันธบัตรประเภทนี้ให้อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าพันธ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัตรประเภทแรก เนื่องจากผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยทบต้น

ธนาคารพาณิชย์นิยมลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลมากกว่าหลักทรัพย์ประเภทอื่นๆ เนื่องจากพันธบัตรให้อัตราดอกเบี้ยสูงพอสมควร นอกจากนี้ยังใช้เป็นส่วนหนึ่งของเงินสำรองตามกฎหมาย ตลอดจนสามารถนำไปขายคืนในตลาดซื้อขายคืนพันธบัตรรัฐบาล และใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้อีกด้วย

2. หุ้นและหุ้นกู้ของบริษัท (Share and Debenture) ธนาคารพาณิชย์จะมีการลงทุนในหุ้นและหุ้นกู้ของบริษัทต่างๆ ซึ่งธนาคารมีความมั่นใจในความมั่นคง และเสถียรภาพของบริษัทเหล่านี้ และเพื่อป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์ลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทนี้มากเกินไป ตามมาตรา 14(5) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ซึ่งบัญญัติว่า ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใดเกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น หรือซื้อหรือมีหุ้นหรือหุ้นกู้ที่มีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น ทั้งนี้ วันแต่จะ ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3. การลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ ได้แก่ การลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลในต่างประเทศ หรือหุ้นของบริษัทในต่างประเทศ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไม่ค่อยนิยมลงทุนในหลักทรัพย์นี้ เนื่องจากเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ไม่เพียงพอและรัฐบาลไม่ส่งเสริมให้นำเงินทุนออกไปลงทุนในต่างประเทศ

4. การลงทุนในสินทรัพย์ประจำ (Fixed Asset) นอกจากการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่างๆดังกล่าวมาแล้ว ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องใช้เงินทุนส่วนหนึ่งลงทุนในสินทรัพย์ประจำ ซึ่งใช้เป็นสถานที่ทำการ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานของธนาคารสินทรัพย์ประจำประกอบด้วย

4.1 ที่ทำการธนาคาร (Freehold Bank Premises) ได้แก่ ที่ดินและอาคารสำนักงานของธนาคาร ซึ่งอาจได้มาโดยการจัดซื้อหรือจัดให้มีการก่อสร้างขึ้น หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการบังคับจำนอง โดยธนาคารเป็นผู้ประมุลอสังหาริมทรัพย์นั้นไว้จากการ

ประกาศขายทอดตลาด และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ใช้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ

4.2 สิทธิการเช่าที่ทำการ (Leasehold Bank Premises) คือ สิทธิในการเช่าถือประโยชน์หรือใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับการดำเนินธุรกิจของธนาคาร กล่าวคือ ในห้องที่บางแห่งซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของทางราชการ ธนาคารไม่สามารถซื้อที่ดินเพื่อครอบครองกรรมสิทธิ์ได้ การจะใช้ประโยชน์ที่ดินตลอดจนอาคารเพื่อดำเนินธุรกิจ จะต้องเสียค่าธรรมเนียมในรูปของการเช่า ซึ่งธนาคารจะเป็นผู้ทวงสิทธิการเช่านี้

4.3 อสังหาริมทรัพย์อื่นๆ (Other Immovable Properties) ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์อื่น นอกจากอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้เป็นที่ทำการของธนาคาร เช่น โกดังเก็บสินค้า โรงพิมพ์แบบพิมพ์ของธนาคาร สถานที่เก็บเอกสาร เป็นต้น

4.4 เครื่องตกแต่งและเครื่องใช้ (Furniture and Equipment) ได้แก่ เครื่องตกแต่งติดตั้ง เครื่องประดับอาคาร อุปกรณ์ และเครื่องใช้สำนักงาน รวมทั้งเครื่องใช้สำหรับบ้านพนักงานและยานพาหนะ

4.5 อสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการชำระหนี้ (Immovable Properties For Leased) คือ อสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารได้มาเนื่องจากลูกหนี้มาจดทะเบียนจำนอง เป็นการกู้ยืมเงินจากธนาคารแล้ว เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ธนาคารได้ ธนาคารจึงต้องมีการดำเนินคดีตามกฎหมายและบังคับจำนอง โดยธนาคารจะเป็นผู้ประมูลอสังหาริมทรัพย์นั้นไว้จากการประกาศขายทอดตลาด

4.6 สสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการชำระหนี้ (Movable Peoperties Acquired) ได้แก่ เครื่องจักร เรือยนต์ รถยนต์ และสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่ลูกหนี้ได้ทำการจดทะเบียนจำนองกรรมสิทธิ์ เครื่องจักรหรือไอพ่นทะเบียนสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ให้แก่ธนาคารเพื่อเป็นประกันการกู้ยืมเงินและปรากฏว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ธนาคารได้ ธนาคารจึงต้องดำเนินคดีตามกฎหมายโดยการโอนกรรมสิทธิ์เป็นของธนาคารเพื่อการชำระหนี้

เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารอื่น

หยกพร ตันติเศวตรรัตน์ (2529:29) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารไทย โดยสรุปได้ว่า เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารอื่น ก็เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารและเป็นรายการสินทรัพย์ที่สำคัญประเภทหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เงินสดในมือ ธนาคารพาณิชย์ดำรงไว้เพื่อการใช้จ่ายค่าเงินงานในแต่ละวัน

2. เงินฝากธนาคารอื่น (ทั้งในและนอกประเทศ) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 2 ประการด้วยกัน คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการหักบัญชีระหว่างกัน และเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา 11 โดยกำหนดว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของเงินฝากทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของเงินทุนและแหล่งใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ (รายละเอียดจากตารางที่ 2) ดังนี้

แหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ คือ เงินฝาก เฉลี่ยร้อยละ 77.16 รองลงมาคือ เงินกู้ยืม เงินกองทุน และหนี้สินอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 12.53 5.75 4.56 ตามลำดับ สำหรับแหล่งใช้ไปของเงินทุนที่สำคัญที่สุดของธนาคารพาณิชย์ คือ เงินกู้ และเงินเบิกเกินบัญชี เฉลี่ยร้อยละ 55.53 รองลงมาคือ การซื้อลดตั๋วเงินและทรัพย์สิน การลงทุนในหลักทรัพย์ รวมทั้งเงินสดในมือและเงินฝากธนาคาร สัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 17.90 17.69 8.88 ตามลำดับ

ปริมาณการกู้ยืมและสัดส่วนของการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ที่ให้แก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆนั้น ธนาคารพาณิชย์ได้ให้กู้ยืมเงินแก่ภาคอุตสาหกรรมในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น คือ จากปี พ.ศ.2526 ให้กู้ยืมร้อยละ 21.53 ต่อมาปี พ.ศ.2531 อัตราส่วนของการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25.83 ของปริมาณการให้กู้ยืมแก่ภาคเศรษฐกิจทั้งหมด (รายละเอียดตารางที่ 3) การที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญแก่ภาคอุตสาหกรรม เนื่องจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงแหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุนของธนาคารพาณิชย์

(หน่วย : ร้อยละ)

	2526	2527	2528	2529	2530	2531
แหล่งที่มาของเงินทุน						
เงินฝาก	74.56	75.49	76.85	79.92	78.89	77.24
เงินกู้ยืม	15.16	13.79	12.55	9.98	11.05	12.64
เงินกองทุน	5.20	5.59	5.95	5.68	6.09	5.97
หนี้สินอื่นๆ	5.08	5.13	4.65	4.42	3.96	4.15
แหล่งใช้ไปของเงินทุน						
เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี	58.02	56.08	56.20	53.09	54.21	55.57
การซื้อลดตั๋วเงินและทรัพย์สิน	17.82	17.16	17.31	17.01	18.49	19.59
การลงทุนในหลักทรัพย์	15.15	17.71	17.12	20.15	19.19	16.85
เงินสดในมือและเงินฝาก	9.01	9.05	9.37	9.75	8.11	7.98

ที่มา : (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2531)

ภาคอุตสาหกรรมสามารถหารายได้จากการประกอบกิจการที่แน่นอน ประกอบกับรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมในรูปแบบต่างๆ ด้วย เช่น การตั้งกำแพงภาษีขาเข้า การสนับสนุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม เป็นต้น ทำให้การอุตสาหกรรมภายในประเทศมีความได้เปรียบกว่าอุตสาหกรรมชนิดเดียวกันในต่างประเทศ ส่วนภาคการค้าส่งและการค้าปลีก เดิมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ธนาคารพาณิชย์ได้ให้ปริมาณของการให้กู้ยืมในอัตราส่วนที่สูงที่สุด แต่เมื่อรัฐบาลมีนโยบายเพิ่มปริมาณการส่งออกและลดการนำเข้าเพื่อผลด้านดุลการค้า ทำให้อัตราส่วนของการให้กู้ยืมแก่ภาคอุตสาหกรรมมีมากกว่าภาคการค้าส่งและการค้าปลีก ดังนั้น ในปัจจุบันนี้ธนาคารพาณิชย์ได้ให้ความสำคัญต่อภาคการค้าส่งและการค้าปลีกเป็นอันดับ 2 รองจากภาคอุตสาหกรรม โดยมีอัตราส่วนของการให้กู้ยืมเฉลี่ยร้อยละ 23.12 ของการให้กู้ยืมแก่ภาคเศรษฐกิจทั้งหมด

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณและสัดส่วนของการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์แก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ
(หน่วย: พันล้านบาท)

ภาคเศรษฐกิจต่างๆ	2526	2527	2528	2529	2530	2531
การเกษตร	30.45 (7.39)	37.41 (7.76)	59.36 (10.80)	39.69 (7.23)	46.14 (6.67)	57.18 (6.60)
เหมืองแร่	2.44 (0.59)	2.84 (0.59)	3.36 (0.61)	3.17 (0.58)	3.48 (0.50)	4.59 (0.53)
อุตสาหกรรม	88.71 (21.53)	106.05 (22.00)	122.58 (23.31)	124.94 (22.76)	162.24 (23.45)	223.93 (25.83)
ก่อสร้าง	21.77 (5.28)	26.14 (5.43)	29.43 (5.36)	30.56 (5.57)	31.80 (4.60)	37.4 (4.32)
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	12.22 (2.97)	16.78 (3.48)	19.45 (3.54)	20.76 (3.78)	31.00 (4.48)	54.38 (6.27)
สินค้าเข้า	34.57 (8.39)	36.05 (7.48)	34.12 (6.21)	32.39 (5.90)	39.24 (5.67)	45.99 (5.31)
สินค้าออก	32.02 (7.77)	39.73 (8.25)	45.02 (8.19)	50.14 (9.13)	60.81 (8.79)	72.07 (8.31)
การค้าส่งและค้าปลีก	101.27 (24.58)	113.01 (23.45)	122.26 (22.25)	127.62 (23.25)	140.22 (20.27)	164.17 (18.94)
สาธารณูปโภค	6.55 (1.59)	7.48 (1.55)	9.55 (1.74)	9.51 (1.73)	12.63 (1.83)	13.68 (1.58)
ธนาคารและธุรกิจการเงิน	25.71 (6.24)	30.30 (6.29)	31.84 (5.79)	33.41 (6.09)	63.04 (9.11)	54.90 (6.33)
การบริการ	19.70 (4.78)	24.25 (5.03)	26.93 (4.90)	28.55 (5.20)	36.02 (5.21)	49.28 (5.68)
การบริโภคส่วนบุคคล	36.54 (8.87)	41.80 (8.68)	45.56 (8.29)	48.28 (8.79)	65.16 (9.42)	89.29 (10.30)
รวม	411.95 (100.00)	481.84 (100.00)	549.46 (100.00)	549.02 (100.00)	691.78 (100.00)	866.87 (100.00)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงอัตราส่วนร้อยละ

ที่มา : (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารทางวิชาการที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ นอกเหนือจากภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจ การค้าส่งและการค้าปลีก ธนาคารพาณิชย์จะให้กู้ยืมในแต่ละภาคเศรษฐกิจ โดยเฉลี่ยไม่เกิน ร้อยละ 10 ซึ่งธุรกิจเหล่านี้จะมีความเสี่ยงในการหารายได้ที่สูงกว่าสองภาคเศรษฐกิจที่กล่าวมา ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงมีการกระจายความเสี่ยงในการปล่อยเงินให้กู้ยืมที่แตกต่างกันในแต่ละ ภาคเศรษฐกิจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

ในการกำหนดนโยบายให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์นั้น ผู้ที่กำหนดนโยบายจะต้องตระหนักถึงข้อจำกัด และปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย โดยจะต้องหารือกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหารระดับสูง ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์นั้นมีมากมาย แต่ละปัจจัยต่างก็มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมและต่อของธนาคารพาณิชย์ที่อีกด้วย ซึ่งพิเททา เลียมจรัสกุล (2521:46-50) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่องการบริหารเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยสรุปได้ดังนี้

1. ฐานะทางด้านเงินกองทุน (Capital position) เป็นสิ่งแรกที่ต้องพิจารณาในการกำหนดนโยบายในการให้กู้ยืม เงินกองทุนของธนาคารเป็นเกราะที่จะให้ความคุ้มครองเงินฝาก ขนาดของเงินกองทุนเมื่อเทียบกับเงินฝากมีอิทธิพลต่อความเสี่ยงที่ธนาคารจะยอมรับได้ ธนาคารที่มีเงินกองทุนจำนวนน้อยจะไม่อยู่ในฐานะที่จะยอมรับความเสี่ยงต่อผลสูญเสียได้มากนัก ธนาคารที่มีเงินกองทุนมากจะสามารถรับความเสี่ยงได้สูงกว่า และสามารถที่จะให้กู้ยืมโดยมีกำหนดเวลาการใช้คืนนานกว่า ตลอดจนสามารถให้กู้ยืมในประเภทต่างๆ และแต่ละภาคเศรษฐกิจต่างๆได้มากกว่าธนาคารที่มีเงินกองทุนน้อย ดังนั้น ฐานะทางด้านเงินกองทุนของธนาคารจึง เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในการให้กู้ยืมอย่างมาก

2. ความต้องการหารายได้ (Earning requirements) รายได้เป็นสิ่งสำคัญต่อการเติบโตและความสามาร็จของธนาคาร และรายได้จากการให้กู้ยืมเป็นรายได้หลักของธนาคาร ดังนั้น รายได้ที่ต้องการจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายการให้กู้ยืมธนาคารแต่ละแห่งก็มีความต้องการรายได้แตกต่างกันออกไป ธนาคารที่ต้องการมีรายได้มากก็อาจจะกำหนดนโยบายการให้กู้ยืมที่ยอมรับความเสี่ยงมากกว่าธนาคารที่ไม่ถือเรื่องรายได้เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด แม้ว่านโยบายแบบนี้จะทำให้มีสภาพคล่องน้อยกว่าปกติ แต่ก็มิได้หมายความว่าธนาคารจะยอมรับความเสี่ยงที่สูงมาก และการมีนโยบายที่เน้นถึงรายได้อาจจะทำให้ต้องตรงเงินสำรองขั้นที่ 2 ที่สามารถเปลี่ยนเป็นตัวเงินได้ง่ายจำนวนมากกว่าปกติ หรือระยะเวลาได้ก่อนคืนของสินทรัพย์ในการลงทุนอาจจะต้องสั้น และมีความเสี่ยงในด้านที่จะไม่ได้คืนน้อยกว่าปกติ

3. ความคงที่ของเงินฝาก (Stability of deposits) เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายการให้กู้ยืม ทั้งนี้เพราะแม้ว่าจะมีเงินสำรองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ไว้สำหรับคุ้มครองการเปลี่ยนแปลงของเงินฝากที่คาดคะเนได้ (Predictable deposit fluctuation) และความต้องการเงินกู้ (Loan demand) แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีการถอนเงินที่ไม่อาจคาดคะเนได้ (Unpredictable demand) ซึ่งมีอิทธิพลต่อนโยบายการให้กู้ยืม

4. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ (Economic condition) ของท้องถิ่นที่ธนาคารให้กู้ยืมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการให้กู้ยืม ถ้าภาวะเศรษฐกิจคงที่นโยบายการให้กู้ยืมก็สามารถจะกำหนดได้อย่างมีอิสระมากกว่าในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง-ปริมาณเงินฝากและเงินให้กู้ยืม ในชุมชนที่ภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงมากจะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าปริมาณเงินฝากและเงินให้กู้ยืมในชุมชนที่มีเศรษฐกิจคงที่ นอกจากนี้ จะต้องพิจารณาถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยส่วนรวมก็จะมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นในที่สุด

5. อิทธิพลของนโยบายการเงินและการคลัง (Influence of monetary and fiscal policy) ความสามารถในการให้กู้ยืมของธนาคารจะขึ้นอยู่กับนโยบายการเงินและการคลังของรัฐบาลด้วย เช่น หากต้องการลดปริมาณเงินในเศรษฐกิจลง รัฐบาลอาจจะใช้นโยบายการเงินในการลดอัตราส่วนเงินสดสำรองที่ธนาคารพาณิชย์พึงดำรง และใช้นโยบายการคลังในการเพิ่มภาษีอากรหรือลดการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งการที่จะให้ประเทศดำเนินไปในเส้นทางสู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจได้ จำเป็นต้องมีการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายการคลังให้สอดคล้องกัน

6. ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ (Ability and experience of bank personnel) เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการให้กู้ยืม บางครั้งการขาดประสบการณ์และความสามารถของเจ้าหน้าที่ให้กู้ยืม เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ธนาคารไม่สามารถให้กู้ยืมบางประเภทได้ ซึ่งจุดอ่อนนี้สามารถแก้ไขได้โดยให้การศึกษาและฝึกอบรมในสิ่งที่บกพร่องหรือจ้างผู้ที่มีความชำนาญในด้านนั้นๆ เข้ามาจากภายนอก

7. ภาวะการแข่งขันของธนาคาร (Competitive position of banks) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายในการให้กู้ยืมอย่างมาก กล่าวคือ ความสามารถในการแข่งขันระหว่างธนาคาร ตลอดจนสภาพการเงินอื่นๆในการให้กู้ยืมด้านต่างๆของแต่ละสถาบันไม่เท่ากัน และในบางครั้งแม้ว่าจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่า แต่ธนาคารก็อาจจะไม่มีนโยบายเข้าไปทำกิจกรรมประเภทนั้นด้วยเหตุผลต่างๆ นอกจากนี้ ธนาคารที่มีการแข่งขันดี เช่นมีความเชี่ยวชาญในด้านการให้กู้ยืมประเภทใดประเภทหนึ่ง ก็อาจจะมีอิทธิพลที่ทำให้ธนาคารอื่นต้องนำมาพิจารณาในการวางนโยบายให้กู้ยืมของตน

8. ความต้องการเครดิตของท้องถิ่นที่ธนาคารดำเนินการอยู่ (Credit needs of the area served) เป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อนโยบายการให้กู้ยืมของธนาคาร เพราะสภาพเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ดังนั้น นโยบายการให้กู้ยืมของธนาคารแต่ละท้องถิ่นจึงต้องกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ หรือความต้องการเครดิตของท้องถิ่นนั้นๆด้วย

มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

สาเหตุที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีมาตรการต่างๆในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์นั้น เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินงานภายในขอบเขตของตัวกฎหมาย ว่าธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินกิจการไปตามหลักและวิธีปฏิบัติการธนาคารที่ถูกต้องเพียงไร กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์เงินทุนเหมาะสมและถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ การจัดการมีประสิทธิภาพเพียงไร ฯลฯ ถ้าหากธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งสามารถปฏิบัติให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย และสามารถสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับตนเองได้แล้ว ก็จะทำให้ระบบการธนาคารมีความมั่นคงและบังเกิดผลดีต่อระบบการเงินของประเทศด้วย

มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยทำการควบคุมโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2522 ซึ่งสามารถจำแนกมาตรการในการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. มาตรการที่เป็นการควบคุมการให้กู้ยืมทางอ้อม โดยมีมุ่งถึงปริมาณการให้กู้ยืม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมนี้ที่สำคัญประกอบด้วย

1.1 อัตราส่วนการถือเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ที่ต้องดำรงไว้ตามกฎหมาย จะมีผลให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินฝากไปให้สาขา เศรษฐกิจต่างๆกู้ยืมได้เพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินสดสำรองตามกฎหมาย โดยอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด วัตถุประสงค์ของการใช้มาตรการนี้ เพื่อป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินฝากออกให้กู้ยืมมากเกินไปจนเกินควร ซึ่งจะ เป็นผลให้ขาดสภาพคล่องในกิจการได้ และก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งแก่ผู้ฝากเงินและระบบเศรษฐกิจ

ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม

พาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น ไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี โดยอัตราที่กำหนดจะไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 หรือไม่เกินร้อยละ 15 สินทรัพย์ในที่นี้ไม่รวมเงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เงินฝากที่ธนาคารอื่นในหรือนอกราชอาณาจักร หลักทรัพย์รัฐบาลไทย และสินทรัพย์อื่นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อให้มีผลต่อการควบคุมความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ และให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ซึ่งประกอบด้วยผู้ใช้บริการเงินฝากและผู้ให้กู้ยืม เนื่องจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วยการให้กู้ยืมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น หากเกิดความผิดพลาดจากการบริหารสินเชื่อ เจ้าหนี้จะยังจะได้รับบริการจัดสรรค่าใช้จ่ายจากเงินกองทุน ซึ่งเปรียบเสมือนหลักประกันในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงกองทุนในปัจจุบันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ของสินทรัพย์เสี่ยง โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ดังตารางที่ 4

ซึ่งแสดงอัตราส่วนเงินทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง และอัตราส่วนเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุนตั้งแต่ พ.ศ. 2522-2531 โดยธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ไม่เกินร้อยละ 8 และดำรงอัตราส่วนของเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน ๗ 31 ธันวาคม 2531

1.4 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรืออัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน มาตรการนี้มีผลกระทบโดยทางอ้อมต่อปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ เนื่องจากเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์แหล่งหนึ่งดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นหากธนาคารแห่งประเทศไทย ต้องการควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ วัตถุประสงค์ซึ่งอาจจะกระทำได้อีกคือ การเพิ่มอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เพื่อให้ต้นทุนการบริหารสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์สูงขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลให้ธนาคารพาณิชย์ลดการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย และจะมีผลต่อเนื่องให้ธนาคารพาณิชย์ลดการให้กู้ยืมลงบางส่วน

1.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์
อภิชาติ คอยระงับ (2528:25) ได้กล่าวไว้ในการศึกษาเรื่องการปันส่วนสินเชื่อของธนาคาร-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตารางที่ 5 แสดงอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม
ของธนาคารพาณิชย์**

(หน่วย: ร้อยละ)

	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน	12.5	13.0	12.0	11.0	8.0	8.0	8.0
อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม	18.0	17.5	19.0	19.0	17-15	15.0	15.0
อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก							
ประจำ 1 ปี	13.0	13.0	13.0	13.0	11-9.5	9.5	9.5
ออมทรัพย์	9.0	9.0	9.0	9.0	7.25	7.25	7.25

ที่มา : (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2532)

ตารางที่ 5 แสดงอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานในอัตราร้อยละ 8 ในปี 2531 ลดลงจากในปี 2525-2528 ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานร้อยละ 11-13 เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนให้กับธุรกิจต่างๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องลดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน เพื่อให้ต้นทุนการบริหารสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่ำลง และมีผลให้มีการกู้ยืมเงินไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ เพิ่มขึ้น

อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในปี 2525-2526 มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 18.0-17.5 แต่เมื่อปี 2527-2528 อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19 เนื่องจากในชวานั้นรัฐบาลมีนโยบายประหยัด (รัดเข็มขัด) เพื่อไม่ต้องการให้ประชาชนบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็น สินค้าฟุ่มเฟือยเพิ่มมากขึ้น ลดการเสียดุลการค้า แต่หลังจากนั้นในปี 2529-2531 เศรษฐกิจของประเทศเริ่มมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับอัตราดอกเบี้ยลดลงเป็นร้อยละ 15 ในปี 2531 เพื่อเพิ่มปริมาณเงินให้กู้ยืม และเพื่อสนองนโยบายของรัฐที่ต้องการส่งเสริมการลงทุนให้กับธุรกิจต่างๆ เพิ่มขึ้น สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งแยกเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ออมทรัพย์นั้น มีแนวโน้มคงที่ในปี 2525-2528 คือร้อยละ 13 และ

ร้อยละ 9 ตามลำดับ แต่พอมาในปี 2529-2531 เศรษฐกิจเริ่มมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยกลับมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากให้ลดลง เป็นร้อยละ 9.5 ของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี และร้อยละ 7.25 ของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ เพื่อต้องการให้ประชาชนนำเงินออมไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น และไม่ต้องการให้ประชาชนนำเงินมาฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์แทนที่จะนำเงินไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดรายได้ที่มากกว่าการนำเงินมาฝากธนาคารพาณิชย์

2. มาตรการการควบคุมการให้กู้ยืมทางตรง โดยมุ่งที่ภาคเศรษฐกิจใด เศรษฐกิจหนึ่ง โดยเฉพาะ เครื่องมือของธนาคารแห่งประเทศไทยที่สำคัญ คือ

2.1 การให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแนวทางในการให้เงินกู้ยืมทางการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา ซึ่งในปีแรกนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าธนาคารพาณิชย์ต้องให้กู้ยืมเงินเพื่อการเกษตรร้อยละ 5 ของยอดเงินกู้ยืมของธนาคารนั้นในปี 2517 สำหรับปีพ.ศ. 2519 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายเงินให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรเป็นร้อยละ 7 ของยอดเงินฝากเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2518 และปี พ.ศ. 2520 เป้าหมายดังกล่าวได้เพิ่มเป็นร้อยละ 9 ของยอดเงินฝากเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2519 ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขยายขอบเขตการให้กู้ยืมด้านการเกษตรเป็นปีแรก คือ ให้เน้นรวมเงินให้กู้ยืมที่ให้แก่ธุรกิจการเกษตรเข้าไว้ด้วย แต่เงินให้กู้ยืมที่ให้แก่ประเภทอื่นจะต้องไม่เกินร้อยละ 2 ของยอดเงินฝาก ซึ่งในปีพ.ศ. 2521 นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายในการให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรเพิ่มเป็นร้อยละ 11 ของยอดเงินฝาก ณ สิ้นปีพ.ศ. 2520 หลังจากนั้นคือ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ได้เพิ่มเป้าหมายเป็นร้อยละ 13 ของยอดเงินฝาก ในปีก่อนหน้านั้น ในปีพ.ศ. 2526 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการให้กู้ยืมระยะยาวในช่วง 4 ปีข้างหน้าคือในช่วงปีพ.ศ. 2526-2529 ให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้ยืมด้านการเกษตรร้อยละ 13 ของยอดเงินฝากจากที่กล่าวมาข้างต้นสำหรับในปี 2532 นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินให้กู้ยืมทางการเกษตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของยอดเงินฝาก

การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินให้กู้ยืมแก่ภาคการเกษตรเป็นร้อยละต่างๆของยอดเงินฝากนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมอีกว่า ถ้าไม่สามารถดำเนินการให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรโดยตรงได้ถึงเป้าหมาย ให้ฝากเงินส่วนที่เหลือไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะได้นำไปให้เกษตรกรกู้ยืมอีกทอดหนึ่ง หรือให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินส่วนที่เหลือไปซื้อพันธบัตรการเกษตรให้กู้ยืมแก่ธุรกิจการเกษตร

2.2. การกำหนดเงื่อนไขการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดเงื่อนไขการอนุญาตให้เปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ดังนี้ คือ

2.2.1 สาขาที่เปิดต้อง เป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์โดยแท้จริง มิใช่สาขาในลักษณะตัวแทนหรือมีการมอบอำนาจให้จัดการ ตลอดจนลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน และต้อง ไม่มีกัมปะ โดหรือในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน

2.2.2 ธนาคารพาณิชย์จะต้อง เปิดสาขาและประกอบธุรกิจภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ในหนังสือที่ได้รับอนุมัตินี้ เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะขยายระยะเวลาให้ ยกเว้นการเปิดสาขาในเขตอำเภอขนาดเล็ก ซึ่งจะต้อง เปิดสาขาและประกอบธุรกิจภายใน 1.5 ปี

2.2.3 การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บริหาร ซึ่ง ได้แก่ ผู้จัดการสาขา รองหรือผู้ช่วย-ผู้จัดการสาขาและสมุหบัญชีสาขา รองหรือผู้ช่วยสมุหบัญชีสาขา และการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่ดังกล่าว หลังจากที่ได้รับอนุญาตแล้วนี้จะต้อง ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนทุกครั้ง ไปนอกจากจะเป็นกรณีรับตำแหน่ง ซึ่งความล่าช้าอาจจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่กิจการของธนาคารได้ ก็ให้ดำเนินการไปก่อน แล้วขอความเห็นชอบไปโดยทันที ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะ พิจารณาความเห็นชอบนั้นก็ได้ เมื่อมีเหตุอันควร

2.2.4 ธนาคารพาณิชย์จะต้องให้มี เจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบกิจการ และสินทรัพย์ของสาขาอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบ 12 เดือน นับจากวันที่สาขาเริ่มประกอบธุรกิจและให้อัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบ พร้อมด้วยคำสั่งและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง ไปยังสาขาให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายใน 45 วันนับจากวันที่เริ่มตรวจสอบ

2.2.5 ให้ธนาคารพาณิชย์ส่งสำเนาหนังสือมอบอำนาจผู้บริหารงานของสาขา แจ้งเงื่อนไขต่างๆในการดำเนินงานของสาขา (ถ้ามี) แจ้งสถานที่ทำงานและกำหนดวันเปิดทำการให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันที่สาขาธนาคารพาณิชย์จะ เริ่มประกอบธุรกิจ

2.2.6 ธนาคารพาณิชย์จะต้องใช้เงินฝากของท้องถิ่นในการให้กู้ยืมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.7 ธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงหลักทรัพย์รัฐบาลตามเงื่อนไขการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์

2.2.8 ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาในเขตกรุงเทพ เขตอำเภอขนาดใหญ่เขตอำเภอขนาดกลาง รวมทั้งเขตอำเภอใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ต้องจัดทำรายงานการจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลไทย และ/หรือพันธบัตรหรือหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกัน หรือที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจให้แก่ประชาชนตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

การกำหนดเงื่อนไขในการขอเปิดสาขาเพิ่มของธนาคารพาณิชย์ จะมีผลต่อการดำเนินงานที่ยากลำบากของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการลดลงของจำนวนเงินทุนที่ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการเปิดสาขา (การที่จะต้องดำรงหลักทรัพย์รัฐบาล) ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนลดลงที่จะไปปล่อยให้กู้ยืมแก่ธุรกิจอื่นา ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถแสวงหากำไรสูงสุดได้

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากรูปแบบของสมการสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบธรรมดา โดยมีรูปแบบสมการ ดังนี้

$$M_t = \frac{X_t + X_{t-1} + \dots + X_{t-N+1}}{N} ; N = 4$$

$$M_{2521} = \frac{158.60 + 121.77 + 95.15 + 81.30}{4} = 114.21$$

$$M_{2522} = \frac{195.07 + 158.60 + 121.77 + 95.15}{4} = 142.65$$

$$M_{2531} = \frac{866.87 + 691.78 + 549.02 + 549.46}{4} = 664.28$$

2. การหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่แบบซ้ำสองครั้ง โดยมีรูปแบบสมการ ดังนี้

$$M_t^* = \frac{M_t + M_{t-1} + \dots + M_{t-N+1}}{N} ; N = 2$$

$$M_{2522}^* = \frac{142.65 + 114.21}{2} = 128.43$$

$$M_{2523}^* = \frac{173.59 + 142.65}{2} = 158.12$$

$$M_{2531}^* = \frac{664.28 + 568.03}{2} = 616.16$$

3. การหาค่าสัมประสิทธิ์ของค่าแบบโดยมีรูปแบบของสมการ ดังนี้

$$a_t = 2M_t - M_t^*$$

$$b_t = \frac{2}{N-1} (M_t - M_t^*) ; N = 2$$

$$a_{2522} = 2(142.65) - 128.43 = 156.87$$

$$a_{2523} = 2(173.59) - 158.12 = 189.06$$

$$a_{2531} = 2(664.28) - 616.16 = 712.40$$

และ $b_{2522} = \frac{2}{2-1} (142.65 - 128.43) = 14.22$

$$b_{2523} = \frac{2}{2-1} (173.59 - 158.12) = 15.47$$

$$b_{2531} = \frac{2}{2-1} (664.28 - 616.16) = 48.12$$

4. การหาค่าพยากรณ์ที่เวลา $t+T$ โดยมีรูปแบบสมการ ดังนี้

$$\hat{X}_{t+T} = a_t + b_t T ; T = 1, 2, 3$$

$$\hat{X}_{2522+1} = 156.87 + 14.22(1) = 171.09$$

$$\hat{X}_{2523+1} = 189.06 + 15.47(1) = 204.53$$

$$\hat{X}_{2531+1} = 712.40 + 48.12(1) = 760.52$$

$$\hat{X}_{2531+2} = 712.40 + 48.12(2) = 808.64$$

$$\hat{X}_{2531+3} = 712.40 + 48.12(3) = 856.76$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแบบเมื่อเวลา t โดยมีรูปแบบของสมการดังนี้

$$e_t = \hat{X}_t - X_t$$

$$e_{2522} = 171.09 - 218.93 = -47.84$$

$$e_{2523} = 204.53 - 254.45 = -49.92$$

$$e_{2531} = 637.99 - 866.87 = -228.88$$

6. ร้อยละของค่าความคลาดเคลื่อนเมื่อเวลา t โดยมีรูปแบบของสมการดังนี้

$$\% e_t = \frac{e_t \times 100}{X_t}$$

$$\% e_{2522} = \frac{-47.84 \times 100}{218.93} = -21.85$$

$$\% e_{2523} = \frac{-49.92 \times 100}{254.45} = -19.62$$

$$\% e_{2531} = \frac{-228.88 \times 100}{866.87} = -26.40$$

ดังมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 6

สรุปผลการวิเคราะห์

ผลจากการคำนวณ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซ้ำสองครั้งของปริมาณเงินที่ให้อยู่ของธนาคารพาณิชย์ เมื่อจาแนกเทอมในการเฉลี่ย (N) เท่ากับ 2 ปรากฏว่าผลของการพยากรณ์ที่ผิดจากข้อมูลจริงสูงสุดไม่เกินร้อยละ 33 โดยมีปี 2531 ผลของการพยากรณ์ที่ผิดจากข้อมูลจริงร้อยละ 26.40 และพยากรณ์ว่าในปี 2532 2533 และ 2534 ปริมาณเงินที่ธนาคารพาณิชย์จะให้อยู่ในธุรกิจต่าง ๆ มีปริมาณ 760.52 808.64 และ 856.76 พันล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งร้อยละ

ตารางที่ 6 แสดงวิธีการคำนวณค่าแนวโน้มของการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่สำหรับข้อมูลที่เป็นรายปี

(หน่วย: พันล้านบาท)

t	X_t	M_t	M_t^*	a_t	b_t	$\hat{X}_{t+r}$	e_t	$\%e_t$
2518	81.30							
2519	95.15							
2520	121.77							
2521	158.60	114.21						
2522	195.07	142.65	128.43	156.87	14.22			
2523	218.93	173.59	158.12	189.06	15.47	171.09	-47.84	-21.85
2524	254.45	206.76	190.18	223.34	16.58	204.53	-49.92	-19.62
2525	299.76	242.05	224.41	259.69	17.64	239.92	-59.84	-19.97
2526	411.95	296.27	269.16	323.38	27.11	277.33	-134.62	-32.68
2527	481.84	362.00	329.14	394.86	32.86	350.49	-131.65	-27.32
2528	549.46	435.75	398.88	472.62	36.87	427.72	-121.74	-22.15
2529	549.02	498.07	466.91	529.23	31.16	509.49	-39.53	-7.20
2530	691.78	568.03	533.05	603.01	34.98	560.39	-131.39	-18.99
2531	866.87	664.28	616.16	712.40	48.12	637.99	-228.88	-26.40
2532						760.52		
2533						808.64		
2534						856.76		

หมายเหตุ : ข้อมูลจาก M_t ถึง $\% e_t$ ได้จากคำนวณ

ที่มา : (1/ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2522)

(2/ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2532)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของค่าความคลาดเคลื่อนมีเครื่องหมายเป็นลบหมายความว่า ค่าพยากรณ์ของปริมาณเงินให้กู้ยืมมีค่าต่ำกว่าค่าจริงที่ธนาคารพาณิชย์ปล่อยให้กู้ยืมแก่ระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ที่พยากรณ์ได้ในปี 2532 2533 และ 2534 มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่ำกว่าปริมาณเงินให้กู้ยืมที่เป็นจริงอยู่ร้อยละ 26.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจ เป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ระบบเศรษฐกิจ โดยที่ธนาคารพาณิชย์มีแหล่งที่มาของเงินทุนประกอบด้วย เงินฝาก เงินกู้ยืมเงินกองทุน และหนี้สินอื่นๆ ส่วนแหล่งใช้ไปของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วยเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชี การซื้อลดตั๋วเงินและทรัพย์สิน การลงทุนในหลักทรัพย์ เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารอื่น ซึ่งมีเงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชีเป็นแหล่งใช้ไปของเงินทุนที่สำคัญที่สุด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของธนาคารพาณิชย์ คือ ฐานะทางด้านการเงิน-กองทุน ความต้องการหารรายได้ ความคงที่ของเงินฝาก สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ อิทธิพลของนโยบายการเงินและการคลัง ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ภาวะการแข่งขันของธนาคาร และความต้องการเครดิตของท้องถิ่นที่ธนาคารดำเนินกิจการอยู่ สำหรับธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการในการควบคุมการปล่อยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ คือ มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนการถือเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหนึ่งต่อเงินกองทุน มาตรการในการกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง มาตรการในการกำหนดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย มาตรการในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ มาตรการในการให้กู้ยืมเพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ และมาตรการในการกำหนดเงื่อนไขการเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์

สำหรับผลการวิเคราะห์แนวโน้มของเงินให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์นั้น ปรากฏว่าการขยายการแผ่ขยายเงินให้กู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์จะให้แก่ธุรกิจต่างๆในระบบเศรษฐกิจในปี 2532 2533 และ 2534 มีเป้าหมาย 760.52 808.61 และ 856.76 พันล้านบาท ตามลำดับ โดยค่าพยากรณ์ที่ได้มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ต่ำกว่าเป้าหมายเงินให้กู้ยืมที่ปีจริงอยู่ร้อยละ 26.10

ข้อเสนอแนะ

วิธีการที่ใช้ในการพยากรณ์ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่ธนาคารพาณิชย์จะให้แก่ธุรกิจต่างๆในระบบเศรษฐกิจ ควรจะใช้หลายๆวิธีเพื่อเปรียบเทียบหรือใช้ควบคู่กันไป ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ปริมาณเงินให้กู้ยืมที่พยากรณ์ได้นั้น มีค่าความคลาดเคลื่อนถึงร้อยละ 26.40 นับว่าเป็นค่าพยากรณ์ที่คลาดเคลื่อนจากค่าความเป็นจริงค่อนข้างสูงมาก ดังนั้น เพื่อให้การพยากรณ์มีค่าที่ใกล้เคียงกับค่าความเป็นจริงมากที่สุด ควรจะใช้วิธีการในการพยากรณ์หลายๆวิธี เพื่อใช้เปรียบเทียบหรือควบคู่กันไป ว่าวิธีใดที่เหมาะสมในการพยากรณ์มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- จรินทร์ เทตวณิช . 2522 . การเงินและการธนาคาร . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ .
- ไชยยง ประวิตรภานนท์ . 2527 . พฤติกรรมการณ์ใ้กั้ยมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยบริหารธุรกิจ , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- ธนาคารแห่งประเทศไทย . 2522 . รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธันวาคม 2522 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา .
- _____ . 2532 . รายงานเศรษฐกิจรายเดือนพฤษภาคม 2532 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา .
- นิพนธ์ อีระกมลกิจ . 2527 . พฤติกรรมความต้องการถือสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ . กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยบริหารธุรกิจ , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- พันทิพา เลียมจรสกุล . 2521 . การบริหารเงินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยบริหารธุรกิจ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- วาสนา สิงห์โกวิท . 2527 . การจัดการธนาคารพาณิชย์ . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์ .
- วิจิต หล่อจิระชุกกุล และคณะ . 2521 . เทคนิคการพยากรณ์เชิงสถิติ . กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนาบริหารศาสตร์ .

สโรชา สุวัฒน์ . 2528 . การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย .

กรุงเทพมหานคร : ปริญาวิพนธ์ปริญาตรี , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

หยกพร ตันดีเศวตรัตน์ . 2529 . ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารไทย .

กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญาโท , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

อภิชาติ คอยระงับ . 2528 . การปันส่วนเงินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย .

กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญาโท , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

อุษณีย์ เทมะประเสริฐสุข . 2530 . ประสิทธิภาพในการบริหารเงินให้กู้ยืมของธนาคาร-

พาณิชย์ไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญาโท , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .

